

Szövetség

ARADI KULTURÁLIS SZEMLE

— XXIV. ÉVFOLYAM, 2. (135.) SZÁM —

A tavasz pillanata

(Laukó Katalin felvétele)

A R A D
2020. április

VÁLOGATÁS A ION ANDREESCU KÉPZŐ- MŰVÉSZETI KÖR MUNKÁIBÓL

*Jurik Pál: Kompozíció
festőpalettával*

Laukó Katalin: A vad tánc

Kertész Eszter: Azonosság

Csillag Attila: Természet

Simona Oarcea: Szürkület

Jeni Lucan: Metamorfózis

Melics László: Téli tájkép

Cati Hălmăgean: Az aradi Maros-part

Tartalom

Juhász Béla: <i>Vírus</i>	1
Irodalom, művészet	
Marcus Gergely: <i>Fekete-Tisza</i>	2
Szabó Péter: – Szédelgő –	2
Bencze Mihály: <i>Párhuzamos világok álcáznak</i>	3
Dobson Ági: <i>Zombi</i>	4
Regéczy Szabina Perle: <i>Parányi verscsírák</i>	4
Gál Z. Csaba: <i>két üres óra között</i>	5
Frideczky Katalin: <i>Aviatika</i>	5
Radnai István: <i>A kitörölt fénykép</i>	6
Kocsik Krisztina: <i>Csend</i>	8
Grosz László: <i>ha...</i>	9
Csotó Nagy Mária: <i>Virtus kontra vírus</i>	10
Bodó Barna: <i>Magyarként otthon</i>	11
Nótáros Lajos: <i>Arad marad (V/3.)</i>	
<i>A végjáték</i>	13
Piroska Katalin: <i>Egy elfelejtett, egykor népszerű aradi színész</i>	15
Juhász Béla: <i>Gyermekversek szépen illusztrálva</i>	18
Nagy Gizella: <i>Pitypang</i>	18
Ódry Mária: <i>Miért szép?</i>	19
Torma Alex: <i>Ágnes asszony monológja</i>	19
Andó Réka: <i>Szellemház</i>	20
Helytörténet	
Puskel Péter: <i>Helytörténeti mozaik</i>	21
Oktatás	
Tácsi Erika: <i>„A tanító olyan lámpás, mely minél inkább világít másnak, annál inkább fogyasztja önmagát.”</i>	23
Rogoz Marianna: <i>Másként – az iskola, a mindennapok, az élet</i>	24
Hitélet	
Bátkai Sándor: <i>Az új világkorszak a kereszten kezdődött</i>	25
Horváth Csaba: <i>Koronák harca</i>	27
Egészség	
Dr. Vajda Sándor: <i>Ultrahang a gyógyításban</i>	29
Memoár	
Tatár Etelka: <i>Chicagói levél</i>	
<i>Anyák napjára – Elengedlek</i>	31
Dr. Perneki-Simonsits István: <i>Hatvan éve már</i>	32
Koreck Aladár: <i>Retyezáti kirándulás – anno 1953</i>	33
Keresztretjérvény	
Brittich Erzsébet: <i>Tájaink szülötte</i>	35
Humor	
Kövér Péter: <i>Mondok egy viccet: kinyílt a slicced!</i>	36
Grosz László : <i>Bökik</i>	38
Történelem	
Makai Zoltán: <i>Ötszáz évvel ezelőtt indult el Magellán Föld körüli útjára (2. rész)</i>	39

VÍRUS

Ismét lecsapott. Már szinte évente megjelenik valamilyen formában. És pusztít.

Az idek – a korona jegyében – pusztítóbb, mint az előbbiek. Legalábbis erre utalnak azok, akik keltik a pánikot. Meg a tények is, amelyeket nagy előszeretettel szórnak szét a világban a média minden eszközét felhasználva. Mintha vezényszóra ontanák a negatív, tragikus hangzású híreket. Hogy minél nagyobb pánikot keltsenek. Hogy ezáltal felértékelődjenek mindaz, amit – kissé megkésve, de annál nagyobb buzgalommal – tesznek.

Azok a bizonyos hatóságok most betelepítették otthonaikba az embereket, bezárták az iskolákat, megbélyegezték az időseket, az öregeket. Visszaengedték a háttéralkelőket a sok bűnözőt, akiket kiokádott magából a nyugati civilizáció azáltal, hogy megváltoztak eddigi „munkájuk”-nak körülményei: nem lehet koldulni a kihalt utcákon, nemigen akadnak áldozatai a zsebeseknek, megszűnt a zsúfoltság, és rájöttek, hogy megbízottítás vagy hangsúlyos fizetség hiányában senki sem fogja őket lélegeztetőgépre kapcsolni szükség esetén.

Nagyon megváltozott a világ. Minden. A gyerekeket mobiltelefonjukon át tanítják tanáraik – dicséret nekik! –, a kulturális tevékenységekre elnyert, pályázati pénzeket a kórházak felé irányították – nagyon helyesen.

Otthon ülünk családdunkkal, bezárva. Egy idő után elkezdünk unatkozni. Pedig millió olyan tevékenységről tudunk, amikre eddig nem volt időnk. Most elrendezhetnénk a könyveinket, DVD-inket, kinyomtatott fényképeinket, albumba rakhatnánk azokat, végre leülhetnénk társasjátékot játszani unokáinkkal, akár úgy is, hogy hagyjuk nyerni őket néha, leülhetnénk az udvaron a téli nyugalomból előkerített padra, mellénk engedve állandóan szeretetet kérő, ölelésre, simogatásra vágyó szukánkat.

Templomban nem imádkozhatunk közösen, koncertet nem hallgathatunk együtt, a focimeccseket is felfüggesztették. Belépett – egészen mélyen – életünkbe a számítógép, a virtuális világ. Ülünk órák hosszat a monitor előtt, lessük az események alakulást. Várjuk a jó híreket, elkönyveljük szomorúan a rosszakat.

És reménykedünk. Mi mást tehetnénk?

Bízunk abban, hogy hamarosan visszajönnek a nemrég még nem éppen kedvelt, szürke hétköznapiak, meg a színes ünnepnapok, a rügyező fák árnyékában eltöltött hűsítő pillanatok, a folyóparti séták – a megszokott élet.

Juhász Béla

Marcsák Gergely

FEKETE-TISZA

Hajam még őrzi, tartja híven
az éj fejemre hullt színét,
és vért szivattyúz gyöngé szívem.
Ne tartsatok hát gyászmisét,

mert élünk. És ahol az úton
a két folyónak násza vár,
a Mármaros engem s a húgom
sziklái börtönébe zár.

S ha elhagynak a szenvedések,
a vén hucul tutajra tesz.
Terít egy inget szemfedélnek
fölém, s az Úrhoz átevez.

Hasamban hordom szégyenemre
oláh zsványok gyermekét.
Üt-rúg, amint az apja tette,
és gyűlölet feszíti szét.

A magzatvízben úszva érzi,
hogy engem verni, ölni kell.
A vére bűnre így vezérli
csöpp karját, mellyel más ölel.

S ha elhagynak a szenvedések,
a vén hucul tutajra tesz.
Terít egy inget szemfedélnek
fölém, s az Úrhoz átevez.

Ezért, hogy könnyem árja lassan
folyóvá duzzadó kis ér,
mit vészes örvénylő alakban
halál és gyász együtt kísér.

Ha sodra falvatokra téved,
s habján a házatok lebeg,
ha benne ér egy élet véget,
bocsássatok meg, emberek.

Mert elhagynak a szenvedések,
s a vén hucul tutajra tesz.
Terít egy inget szemfedélnek
fölém, s az Úrhoz átevez.

Jó vándor, kérlek, hogyha egyszer
Királyházára visz utad,
a régi várhegyet keresd fel,
mert ott alusszák álmukat,

kik engem holtig visszavártak,
megtébolyult apám s anyám.
Sírjukhoz éjjel lépni bátrak,
súgjátok nekik: él a lány.

De elhagynak a szenvedések,
s a vén hucul tutajra tesz.
Terít egy inget szemfedélnek
fölém, s hozzájuk átevez.

Szabó Péter

– SZÉDELGŐ –

a szédülő galamb nagy szédelő volt,
amikor szólt a harang, tovaloholt...
kisasszony mondta: rögvést itt a tavasz,
követte nyomba' a hölgyet, mint egy kamasz –
verset írtam önnek, íme szövege,
búgta a verset, a hölgyet követve...
– füst, százszorszépek –
tán elhiszed, te „kamasz”,
megjött a tavasz!
és harang szólalt
ütve a déli időt... –
a kis hölgy bedőlt!

kisasszony, hadd kövessem csak így gyalog,
búgta ő, és asszonya után loholt...
jaj, szédülök én, és már nem repülök,
hölgyem, ha óhajtja, a fészken én ülök,
lesz sok kis pujánk, kik majd csipegetnek,
és mi nézzük, ahogy felcseperednek,
mert így leszünk mi boldog galamb szülők...
majd örömben önt követve (el)repülök...

Bencze Mihály

PÁRHUZAMOS VILÁGOK ÁLCÁZNAK

Szemünkben csak a párhuzamos egyenesek forognak,
Szikrázva érintkeznek, így a csillagok átragyognak.
Reménység hófúvásaiban fuldokolnak a rügyek,
Gyémántlánccá fagynak az oltáron a könnyes cseppkövek.

Meghasad a rés a mozdulatlanban, hitem kifakad,
Kalitkából kiröppent szabad madár, a szárnya dagad.
Üstököst hoz csőrében, szédelegve tárom ablakom,
Nyelem a kék fényt, nyúlt árnyak poroszkálnak a falakon.

A repülők zümmögve délre szállnak, és egy kattanás
Elhozza a tavaszt, sok-sok üvöltő szőnyegbombázás.
Repeszek szántják a tájat, könnyű párát izzad a nap,
Aknaként robbannak a virágok, a tél földbe harap.

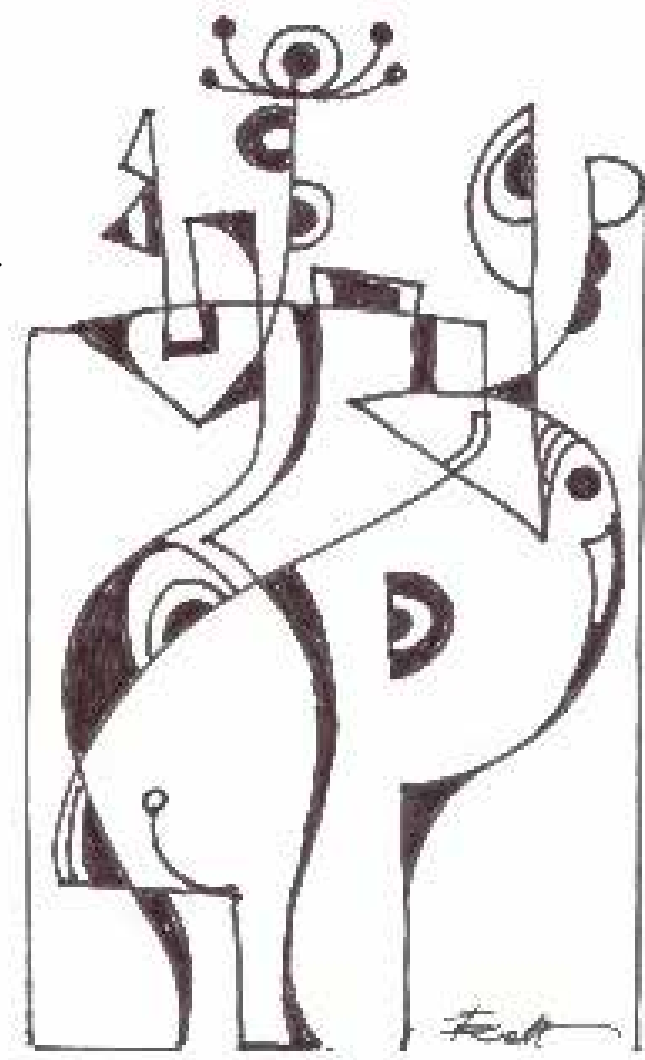
Rügyek gépfegyvere ropog, betűk sortüze a mondat,
Út mellé fát, törzset, lombot, koronát ír a gondolat.
Évszakok közt zötyög a vonat, rozsdamentes síneken,
Kisiklik tavasszal, hajóként tajtékzik a vizeken.

Elgurult, szétfolyt, itt maradt a nap, mentőöv a testén,
Kiisszuk a kelyhet, ostyákat osztunk ingyen a mezsgyén.
Árvizek tükrén már kavicsként pattognak a csillagok,
Pergőtűzként váltják magukat éjek és a nappalok.

Nagymosás a tavasz, villanydróton száradnak a lelkek,
Mindig visszatérnek messzi földről a meztelen testek.
Esztelen szabadság előbb-utóbb mindenkit megvasal,
Megosztani kést és kenyeret, nem alszunk teli hassal.

Párhuzamos világok álcáznak, álmunkban horkolnak,
Unalmas öröklét kitakar, és tört szegez torkunknak.
Hörögnek az istenek, sok-sok angyal zuhan e tájra,
Új élet visít, a régi szülők kicentrifugázva.

(Bukarest, 2018. március 21.)

Kett Groza János grafikája

Dobson Ági

ZOMBI

Ujjaim szilárdan fogják a gumót,
a kezem karéjokban húzza le a rétegeket
a hagymáról –
fogom a kést,
mozog a karom,
a penge szakszerűen
szeletel és vág.

Az ajkam mosolyog, szám beszél,
kortyolgat – „iszik” –,
könnyedén ejti a szavakat:
az időjárásról, a tévéről,
egy vicc a munkahelyemről –
„Ez a bor kiváló” –
hangosan kacag.

A szemem nem lát,
fülem se hall,
kezem saját életét éli,
gépiesen teljesít,
ahogyan én is pontosan
végzem mindennapi,
egysíkú kötelességemet.

Egy film élénk színeivel
szüntelenül pereg a fejemben,
játssza és visszahozza
a legkisebb részleteket is
utolsó találkozásunkról –
amikor még éreztem,
hogyan élek.

Most, úgy, ahogy vagyok, kavarok, kóstolok,
beszélék – csak mutatom, hogy élek.

Üvegek – Dobson Ági illusztrációja

Regéczy Szabina Perle

PARÁNYI VERSCSÍRÁK

VALLOMÁS

Élő csipkebokor vagyok:
örökké élek,
soha el nem hamvadok.

MEDVESIRATÓ

Még le sem lőttem a medvét,
de már siratom a bőrét.

MEG KELLENE ÖNTÖZNI A BELSŐM,

attól félek,
túlságosan tikkadt vagyok.

EGYSZERŰ LÁTKÉP

Az idő paráznaként szétterül
a cserbenhagyott dombok tetején.

HIDEG

A sok irodalomrajongó köröttem
festett délibáb
minden reggel
odafagyok a fejőszékhez.

SOPÁNKODÓ

Kár volt kivágni
ezt a műfenyőt.

Gál Z. Csaba

KÉT ÜRES ÓRA KÖZÖTT

tépelődve nézni
soha meg nem ragadott lehetőségeket
gondolkodóba esni
teendő és kerülendő foglalkozásokkal körülvéve
megragadni
nem az alkalmat
de a tompa és nyugodt semmittevést
halogatni a halogatást
HEDONIZMUS: HEROIZMUS
meg nem lépni
a mindenkor szükséges lépéseket
bátorság vagy gyávaság
a mindenkorinál szükségesebb
határozatlanság vagy helyzetfelismerés
sohasem jó vagy rossz vagy egyedül vagy odakint
csak túlélni vagy jól élni lehet
élni lehetetlen
igazságokat vagy mintákat felfedezni
elveszettnek hitt tehetségeket
hagyma- és pálinkaszagú ihletet

álomcsapdát a döglődő álmok világában
sötétített szobában sötét elmékben reménykedni
világi társalgásban
lokális válságban vajúdva várni verejtéket
cél nélkül prédikálni papok módjára
az eredet nélküli ki nem mondott gondolatokat
magáévá tenni szentet és profánt
szent és profán módon
kutyákat köpni pofán
felismerhetetlenségig
templomok helyett isteneket
épületek helyett rendszereket
életek helyett létezéseket
elképzelhetetlen kereszteket
hurcolászni mindenhova

szükséget bontott a törvény,
mert a törvény mesterséges
a szükség pedig sérthetetlen.

Fridetzky Katalin

AVIATIKA

– Nézd, mit hoztam neked, madárkám! – hajolt a kalickához a férfi, és egy gyönyörű képeskönyvet húzott elő, mely légi felvételeket tartalmazott. Együtt hajoltak a képek fölé. Tengerek, őserdők, felhőkarcolók húztak el alattuk. Hasított a friss szél, meleg áramlatok hintáztatták őket újabb és újabb tájak felé.

– Na? – kérdezte a férfi.

– Pííp – mondta a madárka, és a szárnya alá dugta a fejét

– Hm... – gondolkodott el a férfi, és a fejét vakarta. Térült-fordult, és kisvártatva visszatért, hóna alatt egy aviatikai szakkönyvvvel, mely a repülés történetét taglalta szemléltető ábrák kíséretében Ikarosztól napjainkig. Belemerültek a képek szemlélésébe. Csuda érdekes könyv volt! A repülőgépek modelljeül szolgáló dongók, szitakötők és sasok zúgtak el mellettük.

Czernák Dorottya illusztrációja

– Píúp – mondta ismét a madárka, és nem mozgott.

– Talán szomjas vagy – vélte a férfi –, várj, hozok friss vizet! Megtöltötte az itatót, és várakozásteljesen a madárkára nézett. Tett egy pár biztató szárnymozdulatot is, hogy madárkáját jobb kedvre hangolja, de az továbbra is szomorúan gúnyyaszott a kalickában.

– Mi bajod? – kérdezte a férfi. – Etetlek, itatlak, még hintát is eszkábáltam neked! Tükröt tettem a kalickába, hogy ne érezd egyedül magad, sőt a megszólalásig eleven társad is van, mit akarsz még?

A madár makacsul hallgatott. Nem evett, nem ivott, nem ringatózott a hintán, elfordult a tükrötől, és nem vett tudomást a megszólalásig eleven társáról sem. A férfi ekkor bekapcsolta a magnót. A világ minden csicsergése, huhogása és vijjogása töltötte be a szobát.

– Hallgasd, hogyan dalolnak a többiek! Ez nem tréfadolog, hanem komoly ornitológusok gyűjtése! A madárdal még zeneszerzőket is megihletett, jobb, ha összeszeded magad!

A férfi sorra tette föl a nagy mesterek művészlemezeit madárfütty tárgyában, hátha ezzel jobb belátásra téríti makacs madárkáját.

– Píúp, píúp – harsogott kitartóan a madárka, és dühösen toppantott.

A zajra bejött a férfi felesége, és felcsattant:

– Ugyan, ne kínlódj vele annyit, látod, nem ért a szép szóból! Engedd ki, hadd menjen!

– Ha ugyan tud! – tette hozzá szkeptikusan a férfi. Mindenesetre szót fogadott, és kinyitotta a kalickát. A madár felröppent, tett egy-két kört a szobában, búcsúzóul pottyantott egy tekintélyeset a fejükre, és elegáns ívvel kirepült az ablakon.

– Majd írok! – mondta még távolodóban, majd lassan elveszett a tekintetük előtt.

Radnai István

A KITÖRÖLT FÉNYKÉP

Dzsilda elérhetetlen. Álmaiban ott lebegett ég és föld között. Nem szabad megérinteni, Dzsilda elérhetetlen.

Elképzelte magát mindenféle helyzetben, és Dzsildát veszélyben. Verset nem írt, verset sötétben nem lehet írni.

Dzsilda, Dzsilda! Dzsildára csak lámpaoltás után mert gondolni. Hogy megszólítsa a folyosón, az lehetetlen,

Éppen ágyba zavarták.

– Kikérdezem reggel a matekot – szólt utána Mária néni.

Még látta megjelenni a tizenhatos karikát. Ilyenkor a mama halk, de erélyes hangon rászól:

– Nem neked való!

Engedelmesen a szobájába megy, mert ismeri betéve a következő mondatokat. Most éppen a matekot találták ki, de Dzsilda sem érti a matekot, nem tud segíteni. Egyelőre ruhástól képzelel el, de keresi a kerek, alig domborodó mellét a blúz alatt, sehogy nem jön elő. Nem erőlteti, nehogy éber álmaiból ellebegjen.

Sehová nem mehet egyedül. Hivatalosan Mária néninek segít bevásárolni. Cipeli a kosarat. Oszálytársai megmosolyogják.

Czernák Dorottya illusztrációja

Szerencsére Dzsilda a másik osztályba jár. Óvatosan érdeklődött. A beavatott lányok vihogva nyilatkoztak. Dzsilda? Az a barna? Valami deszkát is emlegettek. A fiúk megpaskolták a vállát: öcsi... Nyolcadikos vagyok én is – felelte. Az öcsi érdeklődik!

Egy nagyobb fiúval, aki szegről-végről az unokatestvére volt, leküldték pingpongozni, de két-három tessék-lássék szerva után a rokon letette az ütőt. Nekem randim van – mondta. Pedig a srác jobban tudott, mint ő. Mária nénivel unalmas volt, mindig csak visszapöckölte a labdát, mint egy szervagép, bár a szervagépet sem próbálta, ahogy Dzsilda megszólításával sem próbálkozott még.

Nem hitt a szemének! Dzsilda ott napozott a parton egy halványkék pléden. Már a mennyországban van – gondolta a kékségről, de megközelítette.

– Szia, Dzsilda!

– Szia, honnan ismerjük egymást? Szoktunk csetelni?

– Az iskolából, nyolcadikos vagyok.

– Én is – felelte a lány.

– Én az A-ba járok...

– Én a B-be – felelte Dzsilda, és intett, hogy üljön le.

A fűre akart kuporodni, leguggolt, sajnálta a nadrágját. Kikap a fűfoltokért. Egyszer Mária néni az égbe ütötte a labdát, és az gurulni kezdett a lejtőn. Megcsúszott, amikor a labda után futott. De hagyjuk Mária nénit, villant az agyába. Dzsilda!!!

A lány közben beszélt hozzá, de kézmozdulattal is magához intette, és a plédre mutatott. Ő felöltözve, a lány bikiniben... Levette a pólóját. A lány érdeklődve nézte.

Amikor menni kellett, a lány ismét javasolta: cseteljünk! Elővette a mobilját.

– Most akarsz csetelni?

De ő kissé távolabb tartotta magától, kattintgatni kezdett, Dzsilda pózolt. (Az eredmény rettentő volt. Torz és aránytalan. A rávetülő árnyékától élettelen.)

Végül megszólalt:

– Fenn vagyok a... de nehogy dzs-vel keress, a hülye tanárok írják így, én g-vel használom, mint az olaszok. Anyám imádja az olaszokat.

A lány nem tette hozzá, hogy az operákat. Azt sem, hogy egy digó szeretője nevezte Gildának, ezért adta neki, a lányának is ezt a nevet.

Egyszer este futottak össze. Azaz cseten megbeszélték, de erről se a mama, se Mária néni nem tudott. Az okoska számológépét használta a szövegeshez, amit egyébként utált. Este persze elvették tőle. Ezért lecke közben csetelt. Egyszer verssel is próbálkozott.

– Ezzel szoktál locsolni menni, ezt a versikét mondd mindenütt? – kérdezte Dzsilda.

Égés. Pedig olyan szép gondolatai vannak éjjel. A mobil világítana, de nem mer kiosonni érte az ebédlőbe. Egy gyereknek ki kell aludnia magát, hogyan tud reggel felkelni, álmosan akar iskolába menni... meg effélék. Kilenc után fel is veszik a mobilját, és bemondják, hogy alszik!

A lány csücsöríti a száját, hátrahajtja a fejét. Csak a haja csillog, a távoli lámpa sötétben tartja az arcát, nem látja pontosan, de a lány a kezével magához húzza. Óvatos puszit ad. A lány még vár, aztán hirtelen elköszön.

Mária néni nyaralni viszi a Balatonhoz. A mama nem ér rá, ő főz a családra, akiket néha – akkor is csak vasárnap – lát az asztalnál. Kft.-jük van és rohadtsok pénzük. Az anyjának második férje...

A csillogó víztükör felett csak apró fodrokon sokszorozódik a napsugár. Vakítja a fény. Végigmegy a parton, határozza el. Kár, hogy még a telefonja sincs itt. Beleejtet a vízbe... és hasonló jótanácsok kíséretében engedik csak el. Jól úszik, ezt tudják, de a bele-ne-fulladj is szerepel a tanácsok tárházában. Körben kéklenek a hegyek. De Mária néninek reumája van, még a vízbe sem megy be, a partról figyeli. De most a szállodában maradt.

A parton német lányok vihognak, és értésére adják, csatlakozzon hozzájuk. Tud valamelyest németül, ami öröndetes. A lányok vihognak, de amit mondanak, a különórákon nem hangzik el. Toplessben vannak, vagyis csak fürdőbugyi. Vakítóan fehérek, bár némelyik már helyenként pecsényére égett. Mária néni is így járt, most a luxusszálló orvosi szobája előtt ül, és várja az orvost.

A lányok szász dialektusban beszélnek, alig érti, de ez őket nem zavarja, fagyaltotzni hívják. A zsebében kotorászik, de a lányok nevetve integetnek. Az egyik lány fizet a társaság helyett, később adják össze a pénzt. A többiek fölmennek a kollégiumba, ami most ifjúsági szálló. Elnyalják, de úgy, hogy a lány a szája elé rakja az övét. Majd int neki. Érti, hogy a lány elé kell odatartania. Aki úgy nyalogatja, hogy hosszú, rózsaszín nyelvvel köröket ír le, és aztán hosszasan belenyál a fagy-

laltba. Majd a dundi szőke belekarol, és a hátsó ajtó felé mennek, de félúton a nyitott földszinti ablakra mutat. Jelzi, hogy segítsen felmászni. Nem megy. Erre a lány megragadja, leteszi az ablakpárkányra, a strandtáskája mellé, és beugrik mellette a másik ablakszárnyon keresztül. Égés.

Nem sokat teketóriázik, magára vonja a fiút, úgylis félmeztelen. A melltartót, amit útközben mégis hordott, már lecsatolta. Követelőzik. Miután a lényeg után nyúl, hogy megértesse a fiúval... De tíz perc múlva kezdődik előről, csak valami italt hoz, hogy tömény vagy likőr-e, mit tudja. Isznak, magára húzza, aztán fölébe hajol, és megmutatja, hogy uralja őt. Itt a nő uralkodik, a méhkirálynő, ő csak a here – tanulták biológiából –, de nem gondol arra, hogy mi következik. Fiatal teste alkalmazkodik.

Este alig ússza meg a verést. Magyarázta ugyan, hogy nem maradhat reggelig. Meg is ijedt, amikor a többiek is beszivárogtak, persze melltartó nélkül. Töltöttek maguknak, és a fiút is kínálták. Aztán látva, hogy itt már hiába minden, egymás ágyán viháncoltak.

Dzsildával csak nyár végén találkozott. Csokoládébarna, Olaszországban nyaraltak. A kedves

bácsiról, aki meghívta őket, persze nem beszél. Arról sem, hogy sikítani kezdett, amikor a házigazda az ő szobájába is bejött. Neglizsében. Ezt a szót is az anyjától tanulta. Amikor a kezével... akkor felugrott, és sikítózva kifutott a szobából. A kedves bácsi – akin az anyja kölnijének szagát vélte felfedezni – a papától kapott két maflást. Még aznap éjjel szállodába mentek.

Amikor Dzsildához közeledett, persze bizalmasan, szájon csókolta, és a kezét is használta, a lány ellökte magától. Pofont nem kapott, annál Dzsilda szelídebb volt. De rémület ült a szemében a megszokott, őszinte barna tekintet helyett. Nem fakadt sírva, annál sokkal büszkébb.

A beavatottak, a sokat próbált lányok sötét pillantásokat vetettek rá az utcán – hiszen már nem jártak egy iskolába. Csak egy pulykatozás képű, punkos csaj viselkedett kihívóan.

Megértette, hogy Dzsildát végleg elvesztette. Bűntudatot érzett, és értelmetlennek tartotta a további életét.

Otthon kilenckor lámpaoltás, addig matek. A mobilját Mária néni kivitte az ebédlőbe. Néha még be is takarta rendesen.

Kocsik Krisztina

CSEND

Király Sebestyén szomorúan ült a borospohár mellett. Nézte, amint egyre kevesebb van az üvegben, és a helyzetén merengett. Hogy történhetett meg, hogy az a nő, akit ő kikapart a mocsokból, akinek egzisztenciát biztosított, akiből ő csinált valamit, az elhagyta. Egy ilyen aranyembert. Hiszen ő mindent megadott a családnak. Mégis elhagyta az a feslett nőszemély. Na de mindig is érezte, hogy annak semmi nem elég, az nem érdemel meg egy ilyen nagyszerű férfit. Ilyen csak egy van a világon. De egy anyának a gyerekei mellett a helye, úgyhogy vissza fogja hozni. Még ma este. Láthatja nagylelkűségét, ad az asszonynak még egy esélyt.

Elindult lefelé az úton, arra, amerre a volt felesége lakott. Ad neki még egy esélyt, mert ő nagylelkű, és fontos a család. Majd az asszony is belát-

ja. Ment, egyre gyorsabban, és egyre többet bukdácsolt az alkohol miatt. Hazaviszi az asszonyt.

Amint beértek a házba, megkérte a nőt, hogy vegye fel a ruhát, amit kikészített neki, hogy szép legyen, mert fontos dolgokat kell megbeszélniük. A nő mosolygott és engedelmeskedett, legyen meg hát a férfi akarata. Leültek a konyhaasztal mellé, és borozgatás közben beszélgettek. Csak csendesen, mert a két fiú odabenn aludt. Néhány üveg bor után a férfi a karjaiban vitte be a nőt a hálószobába. Úgy csüngött ernyedten a karjaiban, mint a leölt vad. Király Sebestyén diadalittasan helyezte zsákmányát az ágyra, végre megvan, becserkészte, most már örökre az övé. Egyre jobban előntötte valamiféle forróság, alig látott, vadul kezdte tépni a nő ruháit, úgy, hogy annak fájdalmat okozott. A zsákmány tiltakozni próbált, hangot adni fájdal-

mának, amit a férfi szorítása és ütései okoztak, de ettől az csak jobban bevadult.

„Hallgass, te cafat! Felébresztetted a gyerekeket! Mindig is rossz anya voltál! Neked semmi nem elég? Egy senki voltál, és én doktornét csináltam belőled! Csak te miattad lettem doktor! Hogy te ne egy senki legyél, hanem a doktor felesége! Meghálaltad nekem valaha? Soha! Hiába jártál dolgozni is, csak az én pénzemből éltünk! Te mennyit kerestél? Semennyit! Nekem köszönheted azt, ami vagy! Mikor megcsaltalak, az is csak temiattad volt! Mert te mindig fáradt voltál, mert a munka... meg a gyerekek! Egy ilyen férfinak, mint nekem, asszony kell, nem kifogások! Csak miattam tisztelnék téged is, mert a doktor felesége vagy! Kit érdekel a mihaszna egyetemed? Senkit! Én tettelek valakivé, és még most is ellenkezel? Hát nem kell neked a vagyon? Mid van neked? Semmid! Nélkülem egy senki lennél! Miért ellenkezel? Megmondtam, hogy a másé sosem leszel! Velem ilyet senki nem tehet! Megértetted?” Minden felkiáltás és kérdés után rúgott egyet az asszonyon, aki már alig tudott hangokat kiadni. Éktelenül ordított, néha teljesen értelmetlen, tehénbögésszerű hangokat adva ki, miközben részeg nyála csöpögött a nő tehetetlen mezítelen testére.

A gyerekek felriadtak a kiabálásra, és félszegen lestek be a félig nyitva hagyott hálószoa ajtaján. A véres test látványa és apjuk rettenetes haragja megriasztotta őket, kiszaladtak az utcára, egyenesen az anyjuk háza felé. Csendesen, macskamód osontak be a házba, majd anyjuk ágya mellett sírva fakadtak.

„Apa nagyon kiabál, és rugdos egy nénit, aki csupa vér!” – a sírástól alig tudtak néhány szót ki-
préselni.

Anyjuk talpra ugrott, próbálta megnyugtatni a két riadt kismadarat, majd lefektette őket.

Hívta a mentőket és a rendőrséget, de mire kiértek, már késő volt.

Czernák Dorottya illusztrációja

Grosz László

HA...

ha letörlöd mégis könnyeimet,
amíg a sáskahad körbeliheg,
vessek pár fityinget eledelért,
koronavírus már talán elért...

ha esténként Rólad álmodhatok,
s nem nőnek gázszámlák, helyi adók,
dugipénzt csokira elkölthetem –
még jól is alakul ez a hetem...

beint a fortélyos Sors hirtelen,
s ha Téged itt talál megint velem,
búcsúcsók láttán bosszúsan legyint:
lesz randink odaát ezek szerint!

VIRTUS KONTRA VÍRUS

„Úgy látszik, nem ússzuk meg a koronavirtust” – írta a minap egy kedves ismerősöm e-mailben. Nyilvánvaló elírás, mosolyt fakasztó, de gondolatébresztő is egyben.

Ismerjük, de ritkán tapasztaljuk és éljük meg a virtust manapság. Pedig mi, magyarok, nem voltunk hiányában egykor. A virtus létezése az emberi tudatban történelmi szempontból messze lekörozi a vírust. Menjünk vissza egészen a római kultúráig.

A jelentése derekasság, bátorság, harciasság, férfiasság volt. Mindemellett, a megszemélyesített formája amazonszerű női istenség. A budapesti Szépművészeti Múzeumban látható egy dombormű: ünnepi menet az actiumi csata után. Négy ló vontat egy kétkerekű díszkocsit, amelyet elől a római erények megtestesítője, Virtus Romana húz.

Eszembe jutnak a későbbi időkből a lengyel szárnyas huszárok, akik kellőképpen meg- és elijesztették a németeket, törököket, oroszokat nemcsak a furcsa, engem szánkóra emlékeztető tollas szerkezettel a páncéljuk felett, hanem a harci kiválóságukkal is.

A mi huszárjaink Mátyás király fekete seregében tűnnek fel először, és szimbólumai lettek a magyar virtusnak fél évezreden át. Bravúros lovas tudás, csapatszellem, kitartás, sokszor vakmerőség.

Az önfeláldozás példaképei Zrínyi Miklós és katonái, akik egytől egyig elestek a szigetvári végső kirohanás során. Toldiról írja Arany János:

„Ha most feltámadna s eljöne közétek,

Minden dolgát szemfényvesztésnek hinnétek.”

Lehet, hogy az a megjegyzés, amit egy barátom tett abban az időben, amikor az előző és egyben első autóm vezetését gyakoroltam negyvenévesen, mármint, hogy huszárosan vezetek, nem volt teljes mértékben bók. Szerintem a bizonytalanságomat próbáltam leplezni, csak hogy a vakmerőség nem közutakra való.

Manapság a „nyergelő” virtust sport jelleggel próbálja átmenteni, átadni Kassai Lajos, a világhírű lovasíjász a Kassai-völgyben működő iskolájában.

Berzsenyi Dániel írja a *Barátimhoz* című versében:

„Látja a Virtust letapodva nyögni,

Látja a Bűnnek koronás hatalmát.”

Ha nem veszik tiszteletlenségnek, elkövetek egy „elírást”. Így van egy magyar Nostradamusunk:

Látja a vírust letapodva nyögni

Látja a bűnnek koronás hatalmát.

Jelenleg a koronavírusról hallunk a legtöbbet. Maga a vírus fogalma aránylag új keletű, kicsivel több mint egy századra tekint vissza. Olyan képződmény, amelyik más élőlények sejteiben szaporodik, azaz parazita.

Számomra az egyetlen kedves parazita a fagyöngy. Tulajdonképpen félparazita növény. Amikor először láttam fákon, főleg, mikor azok hullatják a lombjukat, madárfészeknek véltem. Az angoloknál a karácsony, a szeretet egyik jelképe. Ajtó, ablak felé helyezik, és jöhet a puszi alatta. Nálunk is megjelennek a csokrocskák a piacokon már advent idején.

A számítógépvírus igazi parazita. Olvasom, hogy olyan programkód, amely saját másolatát helyezi el más programba, zavarokat okozva. Szerencsére, vannak vírusirtó programok.

A koronavírusra még nincs. Kell még virtus. Miként a lovagok páncélja alatt, a járványkórházakban dolgozó orvosok és ápolók szkakandere alatt is ott van a virtus egy formája, hisz vállalniuk kell a kockázatot, jó csapatmunkát kell végezniük. Hány és hány tudós, kutató kísérletezett saját egészségét kockára téve egy-egy probléma megoldásának céljából, betegségek legyőzése érdekében. Ahhoz, hogy Edward Jenner, angol sebész, felfedezze a vakcinázást, az első védőoltást a világon, kellett egy szemfüles tehenészlány, és egy jórészt vakmerő fiatalember, aki vállalta a tehenimlővel való fertőződést, szerencsére sikeresen.

Remélem, kiírtam magamból a vírust.

Drukkoljunk a virtusnak!

MAGYARKÉNT OTTHON

Deák Ernő összegyűjtött írásait olvasom, és gondolataim elragadnak. A szerző diplomáját és a filozófia meg a történettudományok kandidátusa címét Bécsben szerezte, 1956 óta él Ausztriában, ahol a *Bécsi Napló* c. folyóirat főszerkesztője, valamint a magyar kultúra ausztriai nagykövete. Vannak még titulusai és tisztségei, de ami most számomra fontos, az *Útkeresés a jövőbe** c. kötete, egy élet összegzése, ennek minden jó meg kevésbé jó vonzatával. Mert a 907 oldalas könyvbe több kötet anyagát szerkesztették egymás mellé, a tematikai paletta roppant széles. A gondolkodásra serkentő kérdés, amely az egészet összefogja, és jelen van ott is, ahol szövegszerűen nem szerepel, az otthonlét, a magyarként otthon lenni a magyar állam határain túl.

Tamási Amerikából szinte parancsként üzent nekünk: valahol otthon kell lenni! Otthona legyen mindenkinek! Ez emberi küldetés. Meg érzés. Ha otthon vagyok, tartozom valahova, érzem a szeretetet, nem félem, de várom a jövőt. Otthon vagyok, ha emlékek születnek, eltehetők, megőrizhetők... Enyém a tegnap, szeretem a mát, építem a holnapot... Ha otthon vagyok, a tegnap nem különbözik a holnaptól, a napok természetesen fonódnak egybe.

És ha a kényszer kiléptet egy közegből, ha valahol a nagyvilágban előlről kell kezdeni mindent? Akkor mi lesz? Mi lesz az otthonnal? Sokak kérdése... És hol van a messzi nagyvilág? Lehet a szomszédos Ausztriában is, bárhol lehet, ahol életünk kerete más, ahová éppen ez a más, a más lehetősége sodort el. És az '50-es évek Ausztriája politikai értelemben nagyon messze esett az akkori Magyarországtól.

Ilyen gondolatfutamat Deák Ernő könyvében nem találunk, de szinte minden írás értelmi-érzelmi-hangulati mögöttesében felsejlik az érzés, felvetés, a magyar otthonkeresés.

A kötet öt, sorszámot viselő fejezetből (*I. Magyarok Ausztriában: megfigyelések, mérlegelések*, 212 oldal; *II. Történelmi útbaigazítás*, 272 oldal; *III. Extra Hungariam*, 110 oldal; *IV. Arcul Magyarországhoz*, 92 oldal; *V. Az irodalom köréből*, valamint a hozzá tartozó további két alfejezet, a *Példálózás a múltból* és a *Kortársakról*, 173 oldal), továbbá *Előszó*ból, egy

ezt követő kérdésfelvetésből (*Magyarságunk európai szembesítése*) és a kötetet záró *Határeset* (Mosonvármegye a történelmi statisztika tükrében) c. tanulmányból áll.

A kötetbe felvett szövegek tematikailag és műfajilag sokfélék. Bár a szerző tudományos kutatóként településtörténettel foglalkozik/foglalkozott, ami szakmai háttérként adott, általános történelmi és művelődéstörténeti tanulmányok éppúgy szerepelnek a kötetben, mint szociológiai, politológiai elemzések, irodalomként olvasható esszék és a napi ritmust idéző cikkek. A műfajt illetően veretes tanulmányok mellett találunk művelődéstörténeti leírásokat, politikai helyzetértelmezést, hangulatos publicisztikát és szikár helyzetjelentést egyaránt. A tematikai és a műfaji sokszínűség jelzés értékű: a szerző nem írói/kutatói értelmezéseit tárja elénk, hanem külhoni magyar közösségekben kialakult közösségi mindenek szerepében mondja el, mondja el ismételtén azt, amit az egyes helyzetekben szükségesnek ítél, elvártnak lát, érdemesnek gondol. Igen, a kötetben vannak visszatérő kérdések, információk, értelmezések, a szövegek születési feltételeinek megfelelően. Amit a kötetben viszontlátunk, csak áttételesen kapcsolódik (német nyelven folytatott és német nyelvű közleményekben mérhető) kutatómunkájához, legyen szó a magyar történelem nagyjairól, a magyar nemzetpolitika alapkérdéseiről vagy magyar kultúránk korábbi és mai jeleiről.

Miközben sok írásról őszinte szívvel azt jelenteném ki, hogy egyszeri elolvasásuk nem elegendő, kétszer vagy akár többször is elő kell(ene) venni őket, és újra meg újra átélni a kimondott vagy utalásszerűen megjelenített igazságokat, be kell vallanom, egyszer is nehéz volt az elolvasásuk. A közel 8 cm vastag gerincű, B5-ös méretű nehéz könyv ágyban nem olvasható, karosszékekben is nehezen, mert súlya és mérete okán alig lapozható. Asztalhoz kell vele ülni, miközben ezeket a szövegeket úgy volna érdemes olvasni, hogy olykor leengedjük a kötetet, és szabad teret engedünk gondolataink csapongásának. Olyan kérdések köszönnek vissza sorra, újra meg újra, amelyekre nincsenek végleges, matematikai pontossággal megadható válaszok. Ha én lettem volna a kötet szerkesztő-

je, legkevesebb három kötetbe osztottam volna az anyagot – vállalva azt is, hogy a tematikai bontásból nem születtek volna közel azonos méretű kötetek. Személy szerint szeretem, ha az olvasott kötetet magammal vihetem, nemcsak a lakásban, de munkahelyre, társaságba is, hátha esély mutatkozik arra, hogy beszélgessek könyvszerető társaimmal a kötetrel kapcsolatos dilemmáimról.

A kötet visszatérő, mondhatni kulcsszava az útkeresés. Ott van nemcsak a kimondottan útkeresést felvető szövegekben (az idő sodrában, önazonosság és fennmaradás, be nem teljesedett határon túli sors, jelen és jövőkép – csak pár írásra utaltam), de a történelmi visszaemlékezések, tanulmányok is ide mutatnak, olykor tételesen is (lásd: *Tudat és történelem*). Vannak szövegek (pl. *Az osztrák–magyar együttélés évszázadai – az 1867. évi kiegyezés előzményei, létrejötte, a kiegyezéses rendszer évtizedei*), amelyek számunkra, akikre a határontúltság más zubbonyát húzta a történelem, tananyagként is értelmezhető, jó példái annak, hogy – közös magyar irodalmunk Illyés Gyula-i „ötágú síp” metaforájának mintájára – közös történelmünknek is vannak más-más közegből fakadó, a közöst erősítő, de még összehangolatlan történetshálói.

Kulcsszónak tekinthető a számvetés is, a korrekt helyzetértékelés. A szerző többször is jelzi, sorstársai (nem csupán az 56-os menekültek) nem mindig értelmezték megmaradáscentrikusan helyzetüket, nem sikerült egyensúlyt kialakítani a más meghatározó visszatekintés és a szükség-szerű jövőképlelés között. Szerb Antalt idézve mondja ki a sokakat elmarasztaló kemény ítéletet: „magyarnak lenni nem állampolgárságot jelent, hanem nyelvet, kultúrát.” (135. o.)

A kitántorgott (1956-ban: elűzött) magyarság, amennyiben kérdésfelvetéseiben eljutott idáig, kire számíthatott önmegtartó igyekezetében? Tudjuk: önmagára. Elsődlegesen és szinte kizárólagosan. Sikerülhetett a kulturálisan önazonos megmaradás, erre éppen a szerző életútja a legjobb példa: osztrák egyetemen, osztrák kutatóhelyen is lehetséges a teljes értékű magyarságszolgálat. Kapott intézményi segítséget, éppen az induláskor, és bár az Innsbruck mellett működő egykori magyar középiskola aligha emelkedett a jeles magyar gimnáziumok közé, akkor és ott biztosította azt, hogy a szinte gyerekként idegen környezetbe kerülő ifjak magyar közösségben érezhessék magukat. Ami lehetőségként azt jelentette: „minden diáknak saját magának kellett eldöntenie, hogy a Magyarországról hozott örökséggel hogyan bán-

jon.” (130. o.) S bár az oktatók közül többen nem engedték el a diákok kezét, azért sok esetben bekövetkezett a kultúraelhagyás és a nyelvváltás. Erdélyi mivoltunkra is gondolva kérdezzük: lehetett volna másként?

Segítség az anyaország felől jöhetett volna, innen viszont többnyire zavaros üzenetek, sokak számára érthetetlen kezdeményezések híre és hatása érkezett. 1956-ot követően Magyarország elfogadhatatlan. De a '60-as évek eleji konszolidáció sem hoz az elmenekült határontúliak számára megnyugvást, mert a hatalom az országot, nem pedig a nemzetet szolgálta. Az aktuális hatalom elfogadtatása, az elfogadtatást negatívan befolyásoló tényezők kiiktatása volt az akkori Budapest politikai célja – a külföldre menekülteket behálózni, megtörni akarták, ideológiailag megtéveszteni, közösségeiket rombolni. Ez a kikerültek generációjával nem sikerült. De a kint született magyarok már áldozatok, a szerző szerint „őket nem terheli a tragikus múlt, ártatlan jóindulattal, az egészséges bizalmatlanság híján fenntartások nélkül teszik túl magukat szüleik politikai gátlásain.” (516. o.) Mire számíthatott egy Nyugatra menekült magyar leszármazottja az anyaországtól? A válasz ott van a szövegek kontextusában: semmi jóra, 1990 előtt.

Csoda-e, ha szerzőnk számára a központi kérdés a megmaradás? Társainak mondja, hittételként: „amennyire helytelen a kiszolgáltatottságig Magyarországra hagyatkozni, legalább annyira nem zsugorodhat a magyar élet Nyugaton öncélúvá.” (518. o.) „Az egyes magyar közösségek természetes környezettel és helyi színezettel egyenként is a magyarság hordozói [...] s az együvé tartozás csatornáit kötik őket össze egymással.” (518. o.) A második idézet számomra világos, értelmezhető. Az első idézet öncélú melléknevét nem értem, nem jövök rá, mire gondol a szerző, amikor öncélú magyar életről szól. Rá kell kérdezni, hiszen erdélyi/romániai magyarként szintén kisebbségi sors jutott nekem/nekünk osztályrészül, amikor minden jelzés fontos. Miként lehet öncél a magyar nyelvű közösségi programon való részvétel? – ezt nem látom. Ez például egy olyan kérdés, amelyet kávézás mellett lehetne/kellene másokkal alaposan átbeszélni...

Igen sok mondandóm volna a kötet kapcsán, de csak egy kérdésre fogok kitérni: az egyesületi életnek a kötetben mindegyre visszatérő motívumára. A nyugati menekültek magukra maradtak, s ebben a helyzetben önmagukon túl az egyesületekre támaszkodhattak. Ne feledjük, Nyugaton

a mi erdélyi történelmi egyházaink nem magyar egyházak. Az *ausztriai magyarok jelene és jövőképe* c. dolgozat egyrészt az osztrák népcsoport-politika sajátosságait villantja fel (az országban van őshonos magyar közösség, a burgenlandi magyar mélyszórvány, és ott vannak a menekültek hullámaiból Ausztriában maradtak, akik szám szerint jóval felülmúlják az első csoportot, amiből feszültségek is keletkeztek közöttük az idők során), másrészt a magyar egyesületi életet mutatja be. Nem célozom a dolgozat szemlézése, bár sok érdekes és fontos információval szolgál, csak azt kívánom jelezni, hogy értelmezésemben minden helyi közösség önmagára találásának jele és üzenete egy-egy civil szervezet léte. Szerzőnk számára mintha kölcsönös függési viszony létezne a magyar közösség és az egyesületi keret között. Ezért emeli fel szavát az egyesületekért. Aggódik. Félmondatként van a szövegben, a jelzés mégis meghatározó fontosságú: „akik rendszeresen jár-

nak Magyarországra, alig van igényük a meglévő egyesületek rendezvényeinek látogatására. A műsorpolitikát alaposan át kell gondolni...” (182. o.) A komplementaritás kérdése jelenik meg, hiszen minőségileg lehet sokkal jobb egy anyaországi rendezvény, de vannak sajátos kérdések, amelyek külhoniak, éppenséggel az ausztriai magyarság létkérdései, ezekre itt kell keresni és megadni a választ.

A recenzens – őszinte leszek – elégedetlen. Csak felvillantani tudtam pár kérdést Deák Ernő hatalmas kötetéből. A végszóként itt következő kérdésről pedig nem tudom, csak sejtem, mi a szerző véleménye. De leírom, mert él bennem a dilemma: *van-e diaszpóra-jövő – és ha van, miért nincs?*

*Deák Ernő: *Útkeresés a jövőbe. Betakarított tanulmányok, értekezések, értékelések*, Mosonvármegye Kiadó, Feketeerdő, 2019.

Nótáros Lajos

ARAD MARAD (V/3.)

P. S. kétségbeesett és pontatlan visszaemlékezése önmagára és viselt dolgaira.

Közreadja N. L.

ÖTÖDIK SZAKASZ A VÉGJÁTÉK

Végül mégis ivott.

Nevettünk mind a ketten, szépen nézhettünk ki, főként én, túl a hetvenen, ötven kiló menettfelszerelésben és akut elvonási tünetekkel. Akkoriban már elkezdtem az írást, nem áltattam magam, tudtam, nem hazudhatok magamnak sem a múlt-ra, sem a jelenre nézve.

A harmadik pohár után Etus nevetve felállt az asztaltól, és azt mondta, mint aki valami nagyon nagy elhatározásra jutott: tudod mit, nem fogok én azon meggazdagodni, hogy fogadok ma még két klienst, telefonálok nekik, jöjjenek holnap. Holnap is egy nap, vágtam én rá nagyon gyorsan és nagyon vidáman, mert a szesz gyorsan hatott, kevertük, és én ki voltam szomjazva nagyon. Hal-lottam, amint roppant szívélyesen, de határozot-tan mondogatja a telefonba, hogy közbejött valami, de holnap már jöhetnek, vagy amikor jó nekik, ő úgy fogja csinálni, ahogy nekik a legjobb és legelőnyösebb. Én már döntöttem, egy szilvánál és az orosz vodkánál maradtam. Mondtam is, ahogy

visszajött Etus: azt hiszem, a vodkánál maradok. Ennél, emeltem feléje az üres poharat, amelyben utoljára orosz vodka volt. Szilvával kezdtük, aztán jött a lengyel, végül az orosz.

Jó választás, mondta Etus, és már nyúlt is az üveg után, majd, miután színültig töltötte a pálinkáspoharat, rám nézett fölötte: mit szólsz, ha készítek valami harapnivalót gyorsan. Semmi különös: sonka, szalonna, esetleg néhány karika kolbász. Mit szólsz hozzá? Úgy kérdezte és nézett rám, mintha évtizedek együttlétéből következően előre tudná a választ. Én felvettem a kesztyűt, úgy bólintottam, mintha ezt már százszor is eljátszottuk volna, és valószínű, hogy el is játszottuk, csak nem együtt, hanem külön-külön és másvalakivel.

Míg a konyhában tüsténkedett, szemügyre vettem jobban a szobát, végül is minden blokkolás hasonlít, még a bútorok is egyformák, a különbséget inkább a háziasszony rátermettsége hozza létre. Megállapítottam rögtön, hogy Etus az igazán háziasnak nevezhetők közé tartozik, de azért nem

viszi túlzásba. Nipplek csak módjával, üveghal például egyáltalán nincsen, csipkék elvétele. Minden patyolat és a helyén.

Miközben eszegettünk és koccintgattunk, Etus elkezdett beszélni. Nem megállíthatatlanul, de hagytam, élveztem, ahogy kibontotta magát és az életét előttem. Arra gondoltam, hogy valójában ezért is marasztalt, semmi másért, talán feltételezte valamiből, hogy jó hallgató vagyok. Azzal kezdte, hogy szereti az egyedüllétet, egyáltalán nem zavarja, többen is ajánlkoztak, hogy összeköltözhetnének, de ez őt egyáltalán nem érdekelt. Tulajdonképpen, tudod, nézett rám jelentőség-teljesen, sosem éltem ilyen jól. Nem kell bejárnom egy rideg munkahelyre, minden házhoz jön, én osztom be, hogy mit, mikor és kivel, ráadásul sohasem volt ennyi pénzem. Költségem szinte nincsen, félre is tettem ebben a két évben, vehetnék akár egy kocsit vagy még egy lakást, de minek. Nincsen kire hagynom, így alakult, ezen már nem változtathatok, de nem is bánom nagyon. Van egy barátnőm, semmi különös, igazából nem bízom rá magam, de néha jól jön a társasága. Ősz elején elmegyünk egy-egy fürdőre vagy egy üdülőbe a hegyvidékre, már ezért megéri. Ha meg jól akarom érezni magam, nevetett fel kissé harsányan, azt itthon is meg tudom oldani a tévé előtt, hordozta végig jelentőség-teljesen a tekintetét az üvegekkel telerakott vitrineken.

Elhallgatott, és nézett rám kíváncsian a félig fel-emelt vodkás pohár fölött.

Az lett volna a következő lépés, hogy én is kibeszélem magam, de ezt most egyáltalán nem tartottam érdekesnek, inkább azt kérdeztem: na és a férfiak? Mi van velük? – kérdezett gyorsan vissza ugyanazzal a tekintettel. Már nem érdekelnék? – folytattam én is változatlan hanghordozással. Ha, dőlt hátra Etus, kezében a teli pohárral, de nagyon ügyelve arra, nehogy kilötytenjen akár egy csepp is. Soha nem is foglalkoztattak, kezdte kissé mesterkéltnyugalommal. Mint a víz. Ha szomjas vagyok, iszom, aztán nem is gondolok rá többé. Nem tudom, mennyire voltál te jóban Andrissal, mennyire ismerted, folytatta kijelentő módon, egy biztos, jól kijöttünk, még az sem zavarta, amikor kiderült, hogy nem lehet gyerekünk. Soha nem féltékenykedett, engem sem érdekelt, hogyan oldja meg a szükségleteit olyankor, amikor, ezért vagy azért, nem voltunk együtt heteken át. Úgy is ment el. Mint a víz: elszivárgott észrevétlenül.

Miután elhallgatott, és egy slukkra megitta a pohárból a vodkát, hallgattam még egy darabig

én is, nem tudtam, hogyan kezdjek hozzá, mit mondjak, aztán, talán a kiürített poharak hatása alatt, azt mondtam, csak úgy, magam elé: igen, Andris nem sok vizet zavart, de jó ember volt.

Aztán hazaérve, alaposan elgondolkoztam, hogy mi volt ez. Mit akarhat az Etus? Bizonyára nem elkopott férfiasságom érdekli. De akkor meg mi más? Túl sokat azonban nem bajlódtam evvel, megvolt a két üveg anyag, sőt, hogy lássam, milyen jól telt az este, kaptam ráadásul még egy üveg lengyel vodkát is. Ingyen és bérmentve, nyomta kezembe az ajtó előtt Etus, és semmi kötelezettség, tette még hozzá, mielőtt elindultam volna lefelé a lépcsőn.

Másnap reggel felhívtam. Úgy vette fel, mint aki ott ül a telefon előtt, és nézi, várja, mikor csörren meg. A hallója azonban semleges volt, de rögtön megváltozott, amikor kiderült, én vagyok az. Bemutatkoztam, hátha nem ismeri fel a telefonhangomat. Nahát, nem is gondoltam volna, hogy ezek után ilyen gyorsan felhívsz, tért át az este megismert hangjára. Miért nem? – kérdeztem én, mint a mindenre elszánt nőfaló –, talán csak nem gondoltad, hogy az italon kívül nem érdekel semmi más. Nem azért, nevetett enyhén rájátszva, inkább mert nem szóltál szinte semmit, miután elmeséltem a férfiügyeimet. Arra nem emlékszem, nevettem bele jópofáskodva a kagylóba én is, azt hiszem, jó lenne még egyszer megbeszélni ezeket az ügyeket. Még mielőtt berúgnék. Hagyd csak, csapott le a felkínált lehetőségre, nem voltál te annyira részeg. Épp megfigyeltem, hogy minél többet ittál, annál figyelmesebben hallgattál, mintha így józanodnál ki valamiből.

Ez egészen meglepett, nem is tudtam, mit válaszoljak hirtelen, aztán rövid gondolkodás után azt mondtam: hát ez jó, ezt valóban meg kell beszélnünk. De nem akarlak zavarni. Vedd úgy, hogy meghívtalak bármelyik elkövetkező estére egy finom vacsorára a Seregélybe. Még mielőtt válaszolt volna, hozzátettem roppant gyakorlatiasan: tudom, mit beszélek, ismerem a társaságot, a főpincér régi barátom, a szakács pedig hegyről-végről rokonom. Szegről-végről, mondta ő akkurátusan, és akkor már bántam, hogy ilyen könnyelműen engedtem az első benyomásnak. Ja, de ő a hegyről jött le, onnan származik, azért mondom így. Erre nevetni kezdett. Harsányan, de a lehető legtermészetesebben és őszintén. Lehet, hogy mégse olyan félrevezető az első benyomásaim. Amikor abba hagyta, annyit mondott nagyon könnyedén: a ma este tökéletes. Hatkor végzek az utolsó klienssel, utána szabad vagyok.

Megegyeztünk, hogy hétre fölmegegyek érte.

Aztán az egész napom arról szólt, hogy ezen töprengtem. Hogy most mit is csináljak én. Nem, nem Mártáról volt itt szó, elvégre nem volt kit, és nem volt hogyan, sőt, egyelőre nem volt kivel megcsálnom őt. Leginkább az zavart, hogy, most és így döbbsentem rá, vénember vagyok, de ez semmit sem változtat azon, ahogyan érzek és gondolkodom. Mintha semmi sem történt volna az elmúlt hetven évben, mintha megmaradtam volna örök gyereknek.

Elképzeltem, hogy felülök a villamosra, és rádöbbsenek, hogy az ugyanaz a Kisbüdös, amelyik az első háború alatt zakatolt a városháza előtt, az-

tán leszállok róla, és látom, az Apollóban ugyanaz a film megy Lillian Gishsel, ki tudja, még azt se zárom ki, hogy ott meglátom Annát, kis kalapjával a fején, feszülő blúzában, és megkérdezem tőle, csak úgy, mintha éppen ezt hagytuk volna abba nemrég: mit szeret jobban, a nevetős vagy a szerelmes filmeket?

Hogy aztán kiderüljön, hogy nem is Anna ő, és nem is Márta, de leginkább az, hogy ez teljesen mindegy, nem a név a fontos, lehetne akár Böbe vagy Etus.

És még meg sem kérdeztem tőle, hogy szereti-e Lillian Gisht.

Piroska Katalin

EGY ELFELEJTETT, EGYKOR NÉPSZERŰ ARADI SZÍNÉSZ 90 ÉVE HALT MEG BARICS GYULA

A hosszú évekig Aradon játszó színész pályaképe talán még nem egészen „csak színház történet” a helybelieknek. A mai hetvenen felüliek vagy a még korosabbak talán még hallhatták a színházkedvelő idős korosztályt róla beszélni. Felidéztek, mennyire „fess volt” mint Baracs mérnök a *Mágnás Miskából*, vagy milyen elbűvölően énekelt a *Szibillben*, hogy „illúzió a szerelem”. Úgy mesélték, daliás természetével, szép bariton hangjával a hölgyek kedvence volt. Tudták róla azt is, hogy szeretett kártyázni, ezért aztán állandóan tele volt adóssággal.

Barics Gyula (1887–1930) az első világháborút megelőző és az azt követő néhány évben a helyi teátrum egyik vezető színészegyénisége volt. Az egykori Bácskában, a Bácsalmáshoz közeli Bácsbokodon született. Még be sem töltötte a 18. évét, mikor 1905-ben színésznek szegődött Andorffy Péter akkor alakuló önálló pozsonyi magyar társulatához. Majd több rangos társulat tagja lett, játszott többek között Szatmárnémetiben, Nagybányán, Váradon, Kolozsváron. Aradon először 1910 februárjában lépett fel a *Tatárjárás* bonvivánjaként (a beteg B. Szabó József helyett). „Zenei intelligenciája az éneklésben oly előkelő, hogy mind az operett, mind az opera nyerne vele, ha szerződhetnének” – írták róla akkor a helyi újságban. (*Arad és Vidéke*, február 22.)

Baricsot végül 1913-tól sikerült Aradra hozni. Ez év őszén a helyi színházi lapnak azt nyilatkoz-

Barics Gyula

ta, hogy Kolozsvárról érkezett, s mivel már volt néhány fellépése a városban, bízik abban, hogy elnyeri a közönség szimpátiáját. (Univerzális színész, énekes, operettben, népszínműben, drámában egyaránt kiváló – olvasható róla a *Színházi Újság* októberi számában.)

Itt már az évad elején „komolyan vették”, az október 6-ai aradi színházi díszelőadáson a *II. Rákóczi Ferenc fogsága* előtt rábízták az ünnepi költemény, Kovács Sándor *Új Golgota* című versének elszavalását, majd egymás után kapta a je-

lentős énekes szerepeket. Remek játékaival ő vitte ismét sikerre a felújított *Hónapos szoba* című énekes vígjátékot, majd az övé lett az egyik fontos szerep a premiernek számító *Támlásszék 10. szám* című énekes játékban. Az előadás ötletes, látványos képei országos feltűnést keltettek, fényképek jelentek meg róla a fővárosi *Színházi Életben* is. (Színpadra került például egy repülőgép, volt benne spiritisza szeánsz, vagy a két főszereplő – hegyoldal gyanánt – ferdére állított hosszú asztalon ródlizott) A darabot, telt ház előtt, legkevesebb 10 egymást követő este játszották. (*Arad és Vidéke*, 1913. november)

Még ebben az évben ő kapta meg Petrov szerepét július elején a *Szibill*ben. (Jacobi Viktor operettjének magyarországi premierje ez év – 1914 – februárjában volt a Király Színházban hatalmas sikerrel, a címszerepben Fedák Sárival.)

Aradon Szibillt káprázatos toalettjében Pataki Vilma alakította, elegáns volt, játéka átgondolt, és gyönyörűen énekelt. Barics is remekelt Petrovként. „Zsúfolt ház, harsogó tapsok, ez a képe az eddigi *Szibill* előadásoknak – írta később a kritikus –, a közönség valami csodás érdeklődéssel hallgatja a pompás muzsikát, amelynek minden száma valóságos sláger, amelyet megismételtetett a publikum.” (Később, az elkövetkező években, Barics az orosz nagyherceg szerepét alakította az operettben.)

A színház – és nem mellékesen az egész világ – sorsának alakulását ez év nyarán azonban átala-
kította a „nagy háború” kitörése. A társulat fiatal
színészeit, köztük Barics Gyulát is besorozták, de
ő őszire már hazakerült a frontról: „Barics Gyula
sebesültkórházban van” – tájékoztatta az aradi-
akat a helyi színházi újság. A sebesülés azonban
nem volt annyira súlyos, októberben már ismét
színpadon szerepelt. (Az együttes amúgy igen
szűkölködött ez idő tájt a fiatal férfi színészekben.)

1915 januárjában már prózai alkotásokban is fellépett, többek között az akkoriban igen divatos szerző, az osztrák Karl Schönherr *Hit és haza* című parasztdrámájában. A német vallásháborúk idején játszódó igen komor hangulatú tragédiában egyszerre három kisebb, igen különböző karakterű szerepet osztottak rá: a császár emberét, a vallási őrjöngőt és a kegyetlen fekete lovast formálta meg, s mindhármát – a sajtó szerint – egyformán művésziiesen.

Főszerepeket a prózában később sem játszott, de emlékezetes alakítást nyújtott például Bródy Sándor *Dadájában*: „Barics igaz színekkel festette a gyermekkori jó barát és elutasított kérő rokon-szenves alakját.” (*Arad és Vidéke*, 1917. október)

Játszott 1917 decemberében az igen emlékeztető *Hamlet*-ben, amelyet az ide szerződött neves kolozsvári színész, Forgács Sándor rendezett, és ő játszotta a címszerepet is. A produkciónak akkora volt a sikere, hogy műsorváltoztatással másnap meg kellett ismételni.

„Kaukázusi hévvel” formálta meg a herceget az akkor igen népszerű orosz író, Arcübásev szélsőséges érzelmekben tobzódó *Féltékenység* című tragédiájából. 1919-ben ő volt Napóleon a *Szókimon-dó asszonyosság* című Sardou-vígjátékban. Játszott például 1922 decemberében a sajtó által nagyon dicsért *Éjjeli menedékhely* című Gorkij-drámában, aztán ő volt Gyuri pincér a *Liliomfiban*.

Kapcsolata „a prózával” abban is megnyilvánult, hogy ő maga is írt drámát egy „férfiáldozatokat szedő” szépséges női démonról *Karvaly* címen. A darab ősbemutatója 1916 februárjában volt, de nem hozott túl nagy sikert. A helyi értékelés szerint, bár a szerző „szíve vérével” írta, a darab nem lett remekmű, mert nincsenek benne igazi konfliktusok. (*Arad és Vidéke*, 1916. február 12.)

Írt operettszövegkönyveket is, mint például az 1920 márciusában bemutatott *Eördögh báró* librettója, melyet az aradi származású Szántó Manó zenésített meg. A helyi kritikus elégedett volt a szövegkönyvvvel: ügyes, fantáziadús, van benne cselekmény, humor, szentimentalizmus, és semmi

Arad, 1914. júl. 11. – Szibill

trivialitás, a versek ötletesek. Az operettet később Pesten is játszották. Zenét is „szerzett” 1919-ben: az *Ez aztán az asszony* című bohózat zenei betéteit ő állította össze.

Szerepeinek nagyobbik fele a zenés színpadhoz kötődött. Az 1916-os esztendő nagy operettszenzációjában, a *Mágnás Miskában* is az övé volt a bonviván, Baracs Pista mérnök szerepe. (Az operett ősbemutatója 1916 januárjában volt a Király Színházban, Marcsa szerepében Fedák Sárival.) Aradon először ez év márciusának végén játszották. A kritika mind a művet, mind az előadást az egekig magasztalta: a librettó ötletes, mulatságos, Gábor Andor versei eredetiek, jól csengenek, a zene kitűnően hangszerelt, dallamos. Győző Alfréd mint Miska szellemes volt, de nem triviális, Marcsa szerepében Rontay Boriska bemonadásait, énekét, táncát a közönség állandó derűltisége kísérte. A szerelmes grófkisasszonyt, Rollát, Horváth Mici egyéni bájjal, üdén játszotta, a dalokat szépen énekelte, partnere, Barics Gyula, mint Baracs Pista maga volt a megtestesült férfiasság. Külön dicsérendő, hogy a bő humorú darabban a komikummal nem élt vissza senki semmikor. A hatást azonban nagyon rontotta a díszletek kopottsága, amit bizonyos fokig a háborús idők szűkös anyagi viszonyaival is lehet magyarázni. (*Arad és Vidéke*, 1916. március 31.)

Az operákban is kapott kisebb szerepeket, például ő játszotta Crespel tanácsost a *Hoffmann meséi* című Offenbach-operában 1916. december 22-én. Ez igen nevezetes előadás volt, ezzel kezdődött újra a rendszeres operajátszás Aradon. (A világháború kitörése előtti esztendőktől ezidáig – a szűkös anyagi viszonyok miatt – csak hébe-hóba került színre egy-egy opera) „Mint harmat a szomjas földre – újra operaelőadás Aradon.” – lelkesedik a kritikus a produkciót beharangozó előzetesben. Az igen látványos, színvonalas előadást azonban egy igen kínos epizód zavarta meg: Barics Gyula rosszul lett előadás közben, és eszméletét veszítve bezuhant a zenekari árokba. Tízpercnyi szünet után (eddig tartott az orvosi kezelés) az előadás folytatódott, s a magához tért színész végigjátszotta a jelenetét! „Barics Gyula hosszú pihenés után novemberben tért vissza – írja a kritikus a művésztől –, de talán mégis túl hamar, mert láthatóan súlyos beteg, gyógykezelésre lenne szüksége...” (*Arad és Vidéke*, december 23.)

Tulajdonképpen ennek az eseménynek a folytán tudatosodott a közönség körében, hogy kedvencük, Barics Gyula nagy bajban van, pedig már 1915-től szinte nyaranta gyógykezelte magát,

de őszire visszajött, és tovább játszott, énekelt, rendezett, lelkiismeretesen végezte munkáját. „Igazi művészlélek, a szép magyar beszédnek, a művészi éneknek nagy mestere. Meleg kedély, rokonszenves egyéniség, biztos ítélet és férfias erő, ezek a tulajdonságok, amelyek meghódítják, és elismerésre hangolják a nézőt” – írja róla a helyi kritika az egyik ilyen gyógykezelésre elvonulása előtt.

Különösen sok volt a feladata 1918 után, ugyanis a korábbi bonvivánnak, R. Tóth Józsefnek ez év decemberében távoznia kellett a városból.

Végigdolgozta az 1918–19-es nehéz „forradalmi” időket, az impériumváltást, a Trianont követő nehéz években az aradi igazgatócserét (Szendrey helyett Róna Dezső lett az új direktor).

Utolsó emlékezetes fellépése 1924. május 18-án volt, mikor Janovics Jenő kolozsvári direktort, az erdélyi Színészegyesület elnökét köszöntötték 30 éves színészi jubileuma alkalmából. A zsúfolásig megtelt Kultúrpalotában tartott ünnepségen többek között Barics Gyula és Z. Várady Margit mutatott be közös műsort. (*Erdélyi Hírlap*, 1924. május)

Barics Gyula még ebben az évben a budapesti Moravcsik klinikára került, ahol agydaganattal kezelték. Viszonylagos gyógyultsága idején a klinikán dolgozott gyógypedagógusként, 1930-ban itt halt meg. Mindössze 43 évesen.

Könyvészet

Enyedi Sándor: *Rivalda nélkül*, Budapest, 1999.

Kötő József: *Színjátzó személyek Erdélyben*, Kolozsvár, 2019.

Piroska Katalin–Piroska István: *Az aradi magyar színjátszás 130 éve (1818–1948)*, II. k., Arad, 2017.

Kett
Groza
János
grafikája

Juhász Béla

GYERMEKVERSEK SZÉPEN ILLUSZTRÁLVA

Akárhányszor egykori kolléga új kötetét veszem kézbe, kicsit megilletődve mosolyog a lelkem. Így történt akkor is, amikor Nagy Gizella, nyugalmazott magyartanár szépen kivitelezett gyermekverskötetét megláttam. (Nagy Gizella: *Pitypang*, Arad, 2017.)

Gizi elárulta, amikor találkoztunk, hogy első gyermekverskötetének megjelentetésével nem titkolt szándéka volt, hogy immár nem a katedráról, hanem versein keresztül hirdesse az anyanyelv szépségét és gazdagságát, elsősorban a fiatal nemzedék számára.

A szerző verseiben teljes színgazdagságában jelenik meg a természet: az embert körülvevő, illatos növényvilág: a címadó gyermekláncfű, a „csücsülő gomba”, a „gúnyolódó kapor”, a „bús-lakodó padlizsán”, a „szomorú burgonya” stb. Szót kapnak a kisebb-nagyobb állatok is: a „malackodó malacok”, a „piros szemű nyúl”, az „udvarias gólya”, a „pórus járt almakukac” és mások. A versekben szereplő állatok és növények emberek módjára cselekszenek.

A kötet több versében előforduló ikerszók sajátos hangulatot kölcsönöznek (*Ákombákom*, *Irkafirka*, *Hinta-palinta*).

A szerző tudatosan használja a többjelentésű szavakat. A *Kukacos* című versben a meggyku-

kac arra panaszkodik, hogy a meggyben nagyon „besavanyodott”, azaz elszomorodott, életunttá vált, és a boldogabb élet reményében átkötözik az almába. A „részeg darázs” konkrétan és átvitt értelemben is láb alatt van, ezért eltapossák. A *Zöldségek* című vers utolsó előtti sora („Sok zöldséget összehordtam”) egyaránt vonatkozik a veteményeskert sztárjaira, valamint a róluk állított képtelenségekre.

Hangutánzó szavak és hangulatfestő kifejezések teszik szemléletessé e versek világát. Madárhangot utánzó igék: *kakukkol*, *cserreg*, *vijjog*, *búg*, állathangokat utánzó szavak: *brummog*, *röfög*, *mekeg*, az élőlények helyváltoztatását érzékeltető, hangulatfestő kifejezések: *a bolha pattog*, *a csupasz csiga téblábol*, *a hernyó araszolgat*.

Gyermekversek, de nem csak gyermekek részére. Bárki elolvassa ezeket, ugyanúgy, mint én is, derül, megnyugszik, elfelejti gondjait. Humoros, pajos, olykor virtuózan megfogalmazott sorok, amelyek lenyűgöznek játékoságukkal. S mindehhez hangsúlyosan hozzájárulnak Ódry Mária képzőművész-költő színes, vidám, dekoratív illusztrációi.

Ajánlom e kötetet minden magyar gyereknek, szüleiknek, nagyszüleiknek. Jómagam még többször ki fogom nyitni, hogy újra és újra beleolvassak.

Nagy Gizella

PITYPANG

Tavaszi rét mézillata
kicsalogat a szabadba.
Talpad alatt puhán süpped
sárga zsibavirág szőnyeg.

Ám ahogy az idő telik,
eszterláncfű átöltözik.
S mert a divat úgy diktálja,
fehér lesz az új ruhája.

Jön a szél, a vén trombitás,
elfújja a sok magocskát
messze, szerte a világba.
Száll a pitypang bóbítája.

S ahol leszáll, és tanyát ver,
egyre nő a kákcstenger.
Gyermekláncfű, pipevirág,
veled teljes ez a világ!

Ódry Mária

MIÉRT SZÉP? AZ ELVÁGYÓDÁS KERTJEI*

Amikor Móré-Sághi Annamária megkért, hogy mondjak néhány szót, a közönség figyelmébe ajánlva a képeket, természetesen rögtön igent mondtam. Annak ellenére, hogy én nem vagyok műkritikus, hanem egy egyszerű kerti-kolléga, aki nagyon örül, amikor valami új és szép születik.

A kiállítás megnyitóját megelőző napon, amikor megnéztem a képeket, nagyon borús, szeles, hideg idő volt, még jégeső is esett. Beléptem a kiállításnak helyet adó, szűkös irodahelyiségbe, és egészen más világ fogadott. A falakra felakasztott képeken tobzódtak a színek. Egy elvarázsolt kert színei: pirosak, sárgák, narancssárgák, zöldek. Kert, ahol jó a levegő, bokrok, fák, virágok tarkítják, friss szellő fúj, ami lágyan körülölel. Mindegyik képen történik valami, mozgás jeleit látjuk, szinte várja az ember, hogy egy bokor mögül előbukkanjon egy tétova mosolyú tündér, aki véletlenül ott van, hogy teljesítse néhány féltve őrzött kívánságunkat.

Miért szép? Mert nyoma sincs az édeskés látásmódnak, még nyomelemekben sem mutatható ki a giccs bármely formája. És mindez történik egy A4-es lapon, könnyedén, lendületesen, szinte a japán kalligrafikusok könnyedségével és pontosságával, alig érintve a papírt, szinte csak az ecset hegyével nyomot hagyva a papíron. Mindegyik kép életigenlést sugall. Ha ránéz az ember, megtelik örömmel, színnel, harmóniával – magyarul: gyógyít.

Akvarellképekről van szó, valamint néhány ceruzarajzról.

Engedjenek meg egy – első hallásra talán bizarr – párhuzamot: a nagy holland mester, Rembrandt munkáiról mondják (nem én, hanem valódi művészettörténészek), hogy van egy nyilvánvaló tulajdonságuk, mégpedig az, hogy részesévé teszik a szemlélőt a képen levő történeteknek. Példának hozták fel a *Jézus meggyógyítja a gyerekeket és betegeket* című rézkarcot. A kompozíció középpontjában Jézus áll, felemelt, áldó kézzel, körbeveszik a gyógyulást remélő gyermekek, betegek. Olyan a kompozíció, hogy szinte ott érezzük magunkat a tömegben, amely várja a gyógyulást, hiszen nem mondhatjuk, hogy nincs szükségünk a gyógyulásra.

Ugyanezt az erőt éreztem Annamária elvarázsolt kertjeinek szemlélésekor, amikor egy titkos belső-felső fény, megkockáztatom: transzcendentális fény utat mutat, megvigasztal, erőt ad. Mintha ez lenne írva Annamária elvarázsolt kertjeiből küldött képeslapokra: „Gyönyörű ez a világ – érdemes élni!” Cáfoljanak meg, ha nincs így! Annamária szerint ez egyfajta Éden, még akkor is, ha érthető módon elvágódik innen az ember.

**Elhangzott 2020. febr. 14-én, Móré-Sághi Annamária kiállításának megnyitóján. A kiállítást az Aradi Idősek Otthona rendezte. A képek eladásából bejövő összeget Annamária felajánlotta az otthon azon lakóinak, akiket senki sem látogat.*

PIHETOLLAK A CSIKYBÓL

Torma Alex

ÁGNES ASSZONY MONOLÓGJA

Reggel van. Már is reggel van. Ideje kimosni a lepedőt, nem maradhat véres. Mi van, ha valaki észreveszi, hogy véres, és megkérdezi, hogy miért vérfoltos? Majd hazudok róla. És ha a férjemről kérdeznak? Megvan! Azt mondom, hogy

bent alszik. Végül is alszik... mélyen alszik. Úgy elaludt... hogy sosem fog felkelni.

Gyorsan... a lepedőt... indulás a patakra. A víz sebes sodrása majdnem kiszakítja a kezemből. Gyerekek jönnek nagy ricsajjal. Egyik felém közelít.

Csak maradj nyugodt!
– Ágnes asszony, mit mos kelmed?
Maradj nyugodt, és találj ki valamit.
– Csitt te! Csitt te! Csibém vére keveré el a gyolcs
leplet.

Ezt megúsztam.

Most meg Pirink néném jön ide. Mintha sosem lenne vége ennek a napnak.

– Ágnes asszony, hol a férjed?

– Csillagom, hisz ott benn alszik. Ne menjünk be, mert felébred.

Ez könnyen ment. Viszont a távolban a hajdú szintén felém veszi az irányt. Ideér, megragadja karom, és elrángat a cellába... a börtönbe.

Jaj, a börtön. Olyan sötét és mély. Két téglaközt egy kis lyukon fér be egy kevéske fény. Ennyi az én reményem is. Egy kis fénysugár. Amint elnézek, rögtön rémeket látok. Borzasztó szellemeket, amik az ép eszemet akarják elvenni. Suttognak, susmognak fülemben. „A te hibád!” „Te csináltad magadnak!” „Figyelj a lepedőre, véres maradt, ki kell mosni belőle a foltot.” Muszáj a reményemre néztek. A napsugaramra. Este viszont semmi esélyem sincs. Jön, hogy tépjem a hajam, hogy kikaparjam a szemem, hogy levágjam a fülem, hogy kitépjem a szívem. A lepedő... A lepedő még mindig véres... Nem bírok elaludni... A balta suhint, a fej legördül, a lepedő véres... a balta suhan, a lepedő véres, legördül a fejem... Érzem, hogy a

lelkem egyre sötétebb lesz... a fejem sajog, a szemem karikás. Nem tudom, meddig bírom ki. Talán pár napig. Ki tudja?! Lehet, addigra már nem én leszek itt, hanem a sötét, megőrült én.

Két nappal azután, hogy behoztak ide, kinyitották az ajtót, és elhurcoltak a bíróság elé. Megigazítom magam, nehogy meglássák, mi lett velem. A külsőm leplezze lelkem.

– Ágnes asszony! A szeretőd, József, ellened vallott a tárgyalásán Kovács Róbert halála miatt. József bitófán fog veszni holnap, te meg örökre a börtön sötét mélyén fogsz élni kenyéren és vízen.

Nem, én nem. Életem végéig köztük élni? Dehogy! Nem akarom! Inkább meghalok, de én abba a cellába vissza nem megyek. Maradék eszemet elveszik, mihelyst belépek. Fülemben folyton csak azt hallom, hogy „A lepedő még mindig véres, Ágnes. Magától nem fog az kijönni. Magától nem fog kijönni. Ágnes, a lepedő még mindig véres.”

– Urak, bölcsek, nagy tiszteletre méltó uraim. Én, mint jó háziasszony, börtön mélyén nem ülhetek, míg a lepedőből a foltot ki nem mostam.

...A bírák szavaztak. Nem Ágnes életéről, hanem az örület mértékéről. A bíróság elengedi őt. Ágnes megint megragadja a lepedőt, és elkezd mosni. Mossa, mossa, még 50 évvel a történetek után is mossa, de még mindig nem jön ki a folt. A lepedő már régóta nem véres. A szellemek felémésztették Ágnes elméjét. Talán még ma is mosná, ha még élne.

Andó Réka

SZELLEMHÁZ

Éjjelenként szellemed melegíti mellettem azt a helyet, melyet azóta is őrzök, mióta magunkra hagytál.

Nem ülhet ám oda senki, hiszen még én is csak szememet merem rávetni.

Lányunk kacagva kiáltja neved:

Apu, gyere haza, játssz velem!

És te mindennap játszol vele;

egy pillantásra én is látom, ahogyan bújócskáztok:

Te a szekrénybe bújsz, s ő tapsot kér,

erre neki a csend felel.

A lány aztán sírva szalad felém, hogy apu megint eltűnt.

Sok szellem költözött hozzánk:

vannak barátságosak, ilyen a Remény,

mi azt súgja, egy nap még együtt leszünk.

Sallai Krisztina fotója

A Magány mindig kicsúfol minket:
lelkemet sosem hagyja nyugodni.
Beoson a kertbe, ahonnan fenyegető
léptekkel már a pitvarnál lehet érezni állott szagát.
A kertben pedig ültetvények vannak, miket szín-
tén elemészt.
Itt sosincs nyár, se napfény:

ismerjük ám a sötétséget és a hideg telet,
de ez a kettő is szegény;
a sötétség nem ismeri a telet, a tél pedig a havat sem.
Félelmetes... mintha az idő
hirtelen megállt volna,
egy tapodtat sem mozdul... de az óra...
az ketyeg.
Vigyél minket haza.

Helytörténet

Puskel Péter

HELYTÖRTÉNETI MOZAIK EMLÉKKÉPEK A MIKES UTCÁBÓL

Hát az meg merre van? – kérdezheti a jámbor olvasó.

És miért pont onnan?

Még mielőtt újabb kérdések gyötörnék, elárulom. Aradon található ez az egyenes utca, és azért írok róla, mert kicsiben maga a város. Az már csak mellékes, hogy véletlenül éppen itt születtem, és itt éltem 27 éves koromig. Szóval közeli viszonyban vagyok a hajdan Mikes Kelemenről elnevezett utcával, amelynek 1920 utáni második „keresztapja”, Mihail Kogălniceanu 19. századi jeles román történész és politikus. A hasonló hangzás miatt, gyermekfejjel azt hittem, hogy a korábbi utcanév román fordításáról van szó.

A Szerb palota és a Választó (Andrei Șaguna) utca között elterülő rész lehet úgy 700 méter. Nem túl hosszú, nem túl rövid. Még a háború előtti években széles kocsútját leaszfaltozták, remekül lehetett rajta karikázni, rollerezni, biciklizni. A pernyávai konflisok is örvendtek, ha erre vezetett az útjuk.

Meglehetősen forgalmas utca volt a „Mikes”, és napjainkban még inkább az, hiszen egyenes folytatásaként a Csutora (Condurașilor) utcán a népes Alfa telepre jutunk. Itt halad el jó pár éve a lakónegyedét érintő körjáratú villamos.

A Mikes utca „fontosságát” már a múlt rendszerben is felismerték. Akkoriban a Köztársaság útját (főter) átszelő 15-ös busz járt erre. No meg a várból a Csálai erdő melletti lőtérre masírozó katonák. A jó ég tudja, miért, de ha éppen nem énekeltek, akkor a 49-es házszám közelében, merthogy ott laktam, parancsszóra mindig rázendítettek a

Republica, măreața vatră című katonadalra. Ezt bakaruhában magam is dünnögtem. Némi huncutsággal olykor vatră helyett vadrăt, azaz vöd-röt énekelünk, de ezt feletteseink nem vették észre.

Harmadéves egyetemistaként a várban szolgáltam mundéros, fegyveres katonaidőm első részét. Kollégáim ezt óriási mázlinak nevezték. Az eskütétel előtt hetekig nem kaptunk eltávozási engedélyt, látogatót se fogadhattunk. Édesanyám, aki ismerte a gyakorlatozó katonák mindennapi útvonalát, az ablakban várta, hogy viszontlássá angyalbőrbe öltöztetett fiacskáját. Csakhogy buzgómcsing feletteseink, hogy borsot törjön az orrom alá, éppen a házunkhoz közeledve rikoltotta a parancsszót: „gáztámadás!” Szóval, a második világháborús gázálarchban trappoló bakák közt anyám nem ismert fel. Hiába próbáltam kézjelekkel értésre adnom, hogy itt vagyok, én vagyok. A végén még bajom is lett belőle, mert az egyetemisták csökkentett időtartamú katonai szolgálata miatt irigykedő tisztecske azzal vádolt, hogy kézmozdulataimmal „jeleket adtam az imperialistáknak.”

Aradon, a Mikes utcában.

Dúlt a hidegháború, egyéb baromságot is el kellett viselnünk.

Szóval ez az akácfákkal teli utca amolyan, urbanisztikailag nehezen besorolható, „senki földje” volt. A tudós monográfus, Márki Sándor szerint a páratlan oldal, ahol én is laktam, Rácfertály (Sarkad) legszélső utcájának számított. A páros oldal meg a belváros peremének. Mások szerint Pernyáva volt már az a javából, még ha innen is te-

rült el a „határnak” számító Választó utcától, nem azon túl. Szóval se ez, se az.

Annak idején, ha rácfertályi lányt kísértem haza, megfenyegettek a helybéli srácok, mert „idegen betolakodónak”, azaz pernyávainak tartottak. Ha Pernyávába, az ecetgyár környékére merészkedtem, az ottani „ultrasok” öklüket rázva adták tudtomra: amennyiben itteni lányra vetném a szemem, cipódagadtra vernek. Merthogy ez az ő „felségterületük.”

Később eszembe jutott, hogy valahogy így van ez manapság a város egészével is. Se Bihar, se Bánság, talán még Partium se igazán.

A senki földje itt, az ország nyugati peremén.

Ez az érzés mostanság mind gyakrabban erőt vesz rajtam.

Érdekes, hogy a Mikes Kelemen elnevezést is csak a 19. század végén kapta az utcánk. Korábban Új terem név alatt szerepelt a várostérképeken. Hogy milyen teremről volt szó, Ficzy Dénes is csak találgatta. A népszerű tanár és kiváló „aradológus” úgyszintén a „Mikes utca fia” volt, és jó ideig itt is lakott.

A teljesen mellékes „beskatulyázástól” függetlenül, gyermekkoromban ez a fertály nagyon éltelhűen tükrözte Arad etnikai és vallási sokszínűségét: magyarok, románok, svábok, szerbek, zsidók. Sőt szlovák is akadt: Drugas, a suszter. A környéken nem volt más cipész. Reggeltől naplementéig dolgozott. Nagyon szerette a gyerekeket. Engem elfogadott volna inasának. Váltig hajtogatta, hogy menjek suszternek, mert az „sose hal éhen”, az embereknek mindig szükségük lesz cipőre.

Lehet, hogy igaza volt...

Szóval, már a mi házunkban is, ahol 11 család talált otthonra, teljes volt az etnikai „lecsó.” Valamennyien főbérloknak számítottunk. Az államosítás előtt az egykori gáji katonai repülőteret, majd a mi házunkat tervező Marian építésztt mondták tulajnak, neki fizettünk. 1948 után a városi lakáshivatal szabta meg és hajtotta be a házbért.

Érdekes emberek lakták a Mikes utcát. Átellenben lakott Pavlovics néni. Azóta se láttam ilyen természetes asszonyságot. Közel járhatott a másfél mázsához, de a humora se volt könnyű fajsúlyú. Pár házzal odébb Soreanu Szigeti Magda gyermekorvos szinte egész nap lótot-futott a kis betegeihez. A hatalmas földszintes ház második felében a Moru család lakott. A családfőt a tiszavirág életű Aradi Állatorvosi Főiskola rektoraként emlegették.

A felvégen lakó Wiederernek és az utca túlsó végében lévő Kleitsnek kis élelmiszerboltja látta el a környék lakóit, majd 1948 után a Közép utca (Blanduziei) sarkán megnyílt egy állami boltocskák, későbbi Alimentara. Vezetője, Gantner úr joggal büszkélkedett: Mátyás fiát Európa egyik legjobb asztaliteniszezőjeként tartották számon. Akkoriban Angelica Rozeanu (Adelstein), Zeller Ella, Gantner Mátyás, Reiter Tamás és Harasztosi Tibor erősítette a fiatal Románia hírét a sportvilágban. Közülük csak Matyi volt aradi.

A páratlan oldalon lakott Moldovszki, a legmenőbb szövetkezeti cipőüzlet vezetője, Huber úriszabó és Neusatz főkönyvelő. Gyermekük a Kálvin utcai gimnáziumba, az akkori Magyar Vegyes Líceumba jártak, mint ahogy ott tanultak közvetlen szomszédaim, sőt az udvaromban lakó gyermekek is.

Közvetlen mellettünk egy számomra rejtélyes kisüzem működött: „Vasiparként” emlegették, és a két világháború között rendezkedtek be, meglehetősen nagy területen. Innen lehetett „szerezni” jó minőségű golyócsapágyakat. Kincs volt ez akkoriban nekünk, gyerekeknek, hiszen rollerkeréknek használtuk.

Aztán a Vasipart bekebelezte a kisszentmiklósi mezőgazdasági gépgyár, amelynek élén évtizedekig az elvtársak által is nagyra becsült Salamon mérnök állt. Olykor terepszemlét tartott a Mikes utcai részlegen, ilyenkor összesúgtak az utcában az öregek: „itt van Salamon.” (Nem a bibliai bölcs.)

Ma már ez is csak emlék.

Mint ahogy helytörténeti epizód a filmbeli Mikes utca. Kétszer választották forgatás színhelyéül: a '60-as években napokig itt filmezték Francisc Munteanu *În orașul de pe Mureș* c. regényének adaptációját. Közel négy évtized múltán egy nemzetközi koprodukcióban készült film, a több rangos fesztiválon is díjat nyert *Werckmeister harmóniák* egyik helyszínéül választotta Tarr Béla rendező. Persze az ilyenkor elmaradhatatlan díszletezéssel és „kozmetikával.” Ekkoriban szóbeszéd tárgya volt egy helybéli asszony, aki munkából jövet azt hitte, visszatért a régi tulajdonos, mert a háza homlokzatán cégtábla hirdette: „Kévések kocsmája.”

A Kogălniceanu, alias Mikes utca a közelmúlt aradi históriájának parányi mozaikkockája.

Tácsi Erika

**„A TANÍTÓ OLYAN LÁMPÁS, MELY MINÉL INKÁBB VILÁGÍT MÁSNAK,
ANNÁL INKÁBB FOGYASZTJA ÖNMAGÁT.” (GÁRDONYI GÉZA)**

Régióink számos ilyen „lámpásának” életútját borítja a feledés homálya, pedig a korabeli sajtó – *Délvidéki Tanügy, Néptanítók Lapja, Délmagyarországi Lapok, Temesi Lapok* – elismeréssel népszerűsítette a mai pedagógusnemzedék számára is követendő példájukat.

Fucsik Sándor „közszeretnek, közbecsülésnek örvendő férfitől”, az 1893-ban Ezüst érdemkereszt-tel kitüntetett **Reitter Mihály**tól búcsúzik 1897. február végén. Reitter 1826. szeptember 9-én született Borosjenőn, szegény sorsú német földműves családban, „kitanulta a népiskolát”, kántorsegéd lett, „Vácon két középosztályt végzett.” 16 évesen Fehér megyében, magyar vidéken segédtanítóként gyakorolta a magyar nyelvet. Szorgalma, alkalmazkodása, szerénysége miatt tisztelték. A szabadságharcban is részt vett. 1850-től Tamási községben főtanító és jegyző lett, 1859-től haláláig pedig főtanító püspöki kinevezéssel. „Megfontolt, alapos, szakavatott”, „örömet hallgatták jótanácsait, döntő hatású felszólalásait.” „A haladás embere volt: folyton tanult, elve volt lépést tartani a korral.” Új tanítási módszereket alkalmazott. Példás volt családi élete. A nyolcból életben maradt négy gyermekét „a nemzet napszámosának szánta”: Mihály Kispesten, Mátyás Dunabogdányban lett tanító. Károly Temesváron tanított, és több egyesület titkára volt. Ferenc Temesváron lett tanító, a Délmagyarországi Tanítóegylet titkára volt, valamint a jubileumi *Emlékkönyv* (1867–1891) és a *Délvidéki Tanügy* szerkesztője.

1904-ben jelenik meg **Osztie András** módosi tanító méltatása: „negyven évi nehéz szorgalmas munka részesült ismét magas királyi kitüntetésben” – koronás ezüst érdemkeresztet kapott –, „a tanügy terén szolgált, azon a pályán, amely göröngyös és tövisekkel van kirakva.” Tanügyi és közéleti munkássága egész Délvidéken ismert. Teremia községben született 1845. augusztus 24-én, tanulmányait Szegeden folytatta, ott szerzett tanítói oklevelet 1863-ban, majd másfél évig Buziáson Hollósy Antal földbirtokosnál volt nevelő. 1865. március 1-jén Schlauch Lőrincz, akkori te-

mes-gyarmatai esperes-plébános, Gyarmatára nevezte ki tanítónak 1867. szeptember végéig, októbertől pedig Módoson a r. k. hitközség kántora is. „Társadalmi, kulturális, közgazdasági, közegészség területén kitaróan működött.” „Lelkiismeretes tanító, javaslatára sok szegényebb család gyermeke is felsőbb iskolát végzett, tekintélyes állást töltött be a társadalomban.” Tanítói munkásságáért miniszteri elismerésben részesült. Az 1874-es kolerajárvány idején házról házra járt, betegeket ápolt, halottakat temetett. Tevékenyen vette ki részét a község életéből: a Hitelszövetkezet igazgatója, valamint a módosi járás faiskola-felügyelője volt, ugyanakkor magyar daloskört alapított. A Délmagyarországi Tanítóegylet módosi fiókegyletének elnöki tisztségét töltötte be. „A községben tekintélye, vezérszerepe van.” „Mindig neves hivatásának működött.” „Négy fiát is hasznos polgárnak nevelte: tisztviselő, hírlapíró, tanító, középiskolai tanár.”

Marx Tamás cikke **id. Bósz István** kiskomlói néptanító-igazgató emléke előtt tiszteleg. Bósz István 1839-ben született Nagykomlóson, tanulmányait Versecen végezte, a tanítói oklevelet Budapesten szerezte, majd Lázárföldön, Nagytere mián, Kiskomlóson tanított. „Szorgalom, pontosság, hivatásszeretet jellemezte.” Kiskomlóson alapítványt létesített szegény sorsú tanulók jutalmazására. A Zsombolya-Kiskomlós tanítói fiókegylet elnöke volt, az olvasóköri és a dalegyesület vezetője, ugyanakkor a gyümölcstermesztés és méhészet terén jelentős fejlesztéseket ért el. 1876-ban a kormány Brünnebe méhészeti viláagiállításra küldte. 1892-ben miniszteri elismerésben részesült. 1897-ben ünnepélyes keretek közt vonult nyugdíjba, majd Nagyikindán telepedett le. 1904-től a Délmagyarországi Tanítóegylet tiszteletbeli tagjává választották. Kiskomlóson tisztelői márványtáblát – Marschal Miklós zsombolyai kőfaragó munkája – lepleztek le az iskola falán: „Bósz István, a kiválóan érdemes tanító és nemes emberbarát, kiskomlói 3 évtizedes (1866–1896) működésének maradandó emlékéül. Hálás kegyelettel ajánlják e

sorokat volt tanítványai.” (Gondolom, nem szükséges említenem, a „hálás utókor” rég eltüntette a táblát.)

Troszt István 1906. szeptember elsején vonult nyugalomba, „43 esztendeig szolgálta Temesvár sz. kir. város tanügyét, osztatlan tisztelet övezte kollégái, tanítványai részéről.” 1846-ban született Nagykomlóson, apja magyar érzelmű iparos volt. Tanítóképzőt végzett Szegeden, majd Bonnáz Sándor püspök támogatásával 1864-ben iskolát szervezett Temesváron. 1870-ben a városi iskolaszék a jobban felszerelt gyárvárosi iskolába helyezte, amelynek igazgatója lett 1879-től, amikor a volt igazgatót, Kakujay Károlyt tanfelügyelőnek nevezték ki. „Igazságos igazgató, jó kartárs, őszinte barát.” Elöljárói s a szülők is elismerték érdemeit. Tagja volt a város elemi iskoláinak történetét megíró kollektívának, ugyanakkor számos didaktikai, módszertani írása jelent meg. A Délvidéki Tanítóegylet pénztárosa, valamint a Gyárvárosi Magyar Társaskör alelnöke volt. „Dr. Telbisz Károly polgármester meghívására a városháza dísztermében kiemelkedő személyiségek részvételével búcsúztatták a kartársak és volt diákok, Apponyi Albert gróf, vallás- és közoktatásügyi miniszter meleg, elismerő sorait tolmácsolták.” „A 250 terítékű banketten a gyárvárosi Zene- és dalegylet és iparösszhang dalai csendültek fel.”

Marx Antal tanfelügyelő számos írása jelent meg a szaklapokban, valamint az ő munkásságát méltató cikk is. Törvényszéki ülnök volt, amikor Eötvös József kultuszminiszter Temes vármegye népiskoláinak újrászervezésére kérte fel, 1869 áprilisában a vármegye első tanfelügyelőjének nevezte ki. Értékes dokumentumként maradt az utókorra a tíz évvel később készült alapos felmé-

rés a különböző típusú oktatási intézményekről, tanerők, diákok létszámáról, az intézmények felszereltségéről. 1880. július 9-én 40 éves hivatalnokkodását, 12 esztendő tanfelügyelői tevékenységét ünnepelte, fáklyásmenettel köszöntötték, albumot nyújtottak át kétszáz temesi tanító arcképével, a kubinyi dalárda is fellépett.

A dévai **Dénes Károly** tanfelügyelőt Apponyi miniszter Kolozsvárra helyezte át, majd visszahelyezte. Tóth államtitkár jegyezte az 1907. november 29-én a sajtóban is megjelentetett elismerést tartalmazó rendeletet, méltányolva „Hunyad vármegye népoktatása körül kifejtett buzgó, sikeres és eredményes működését... Hunyad vármegye népoktatásának jól fölfogott érdekében továbbra is meghagyom... Hunyad vármegye tankerületének élén.” „A vármegye közigazgatási bizottsági ülésén méltatták tanfelügyelői tevékenységét, jegyzőkönyvben köszönték meg a miniszternek a Dávára történt visszahelyezést.” A következő években bontakozott ki politikai-szakmai-karitatív-tudományos tevékenysége: a Hunyad megyei *Almanach* szerkesztője (1911), a *Hunyad megyei Történelmi és Régészeti Társulat Évkönyveinek* munkatársa (1912), a dr. Berkeszi István által szerkesztett *Történelmi és Régészeti Múzeum Társulat Közlönyének* munkatársa (1901), a Törvényhatóság egészségügyi, közigazgatási és fegyelmi bizottságainak tagja volt (1913–1919).

Csak néhány példa a számtalanok közül, akik „tették, amit kell.” Életútjuk megfelelt a Délvidéki Tanügyben megfogalmazott – ma is érvényes – követelménynek: „Csak az a tanító gyakorolhat az ifjúság gondolkodására, érzésére döntő befolyást, aki azt, amit tanít, életmódjával is megvilágítja.”

Rogoz Marianna

MÁSKÉNT – AZ ISKOLA, A MINDENNAPOK, AZ ÉLET

2020 márciusa van. Készültünk a március 30. – április 3. közötti időszakra betervezett tanulmányi kirándulásra. Iskolánkban, az aradi Csiky Gergely Főgimnáziumból 40 diáknak és négy kísérőtanárnak kellett volna Kassára utaznia egy *Határtalalan* pályázat keretén belül. Ezzel egy időben sok egyéb tevékenységen is szeretnénk volna részt venni, mint például a tantárgyversenyek különböző szakaszai, próbavizsgák, sportrendez-

vények, kirándulások, kiállítások, gyár- és múzeumlátogatások, jótékonyági előadás, projektek, pályázatok... és még sorolhatnám a változatos tevékenységeket, amelyeket beterveztünk erre a hónapra és az „Iskola másként” hetére. Mindezeket azonban egyelőre el kellett halasztanunk, de az is lehet, hogy egy részük végleg elmarad.

Már januárban hallottunk a Kínából indult koronavírusról. Akkor még senki sem ijedt meg.

Februárban már hozzánk közelebb, Olaszországban is felütötte a fejét, és óriási sebességgel terjedt, fertőzött. Pár nap alatt egész Lombardia megtelt betegekkel, és le lett zárva. Ekkor kezdődött Európa-szerte a szóródása. A téli sportok kedvelői, valamint az ott dolgozó alkalmazottak hazaigyekezvén magukkal vitték a veszélyes vírust szülővárosaikba.

Március 10-én még tanítottunk a megszokott módon, de másnap már bezárták az iskolák kapuit. A tanítást az internet segítségével folytatjuk.

Egy pedagógusnak mindig is kell készülnie a másnapi órákra, leckékre. Csak ez most teljesen új, egészen más. Mi is most tanuljuk. Keressük azokat a variánsokat, amelyek a gyerekek számára úgy az elméleti rész, mint a gyakorlatok megértését segítik. Szerkesztjük, kidolgozzuk, megoldjuk, elküldjük, magyarázzuk... és mindezt számítógép vagy/és telefon segítségével. A házi feladatok ellenőrzése is hasonlóan történik. Minden diáktól külön-külön megérkeznek interneten a megoldások, azokat kiértékeljük, megbeszéljük. Az okos telefonokat most másra is használjuk, mint beszélgetésre: fotózunk, csatolunk, leckéket küldünk. Mi is, a diákok is. Nem könnyű feladat kiolvasni mindegyik diák megoldásainak lefényképezett változatát. Tehát, valóban MÁSKÉNT

telnek majd az elkövetkező hetek. Annak ellenére, hogy a kütyük pötyögtetése nagyon is divatos a fiatalok körében, a tanulás már nem annyira élvezetes ezeken az eszközökön. Most nem vakációban vagyunk, és nem játszunk. Ezt mindenkinek el kell fogadnia, és változtatnia kell hozzáállásán. Csak komoly munkával, a feladatok megoldásával, a küldött leckék tanulmányozásával lehet helytállni. *Távoktatás*, igen, most ez jelenti azt, hogy ISKOLA MÁSKÉNT. Másként... és nem tudni meddig.

Közben a kegyetlen vírus terjed és gyilkol. Olaszországban a halálesetek száma már túllépte a Kínában elhunytakét. Rémálomban élünk. Ez most a valóság. Borzalmas, félelmetes és szomorú.

A nap sugarai közben előcsalogatták a rügyeket és a tavaszi virágokat, a természet megújul, újraéled. Bízom benne, hogy hamarosan megnyugodva, egészségesen sétálhatunk a szabadban, és gyönyörködhetünk a természet szépségeiben.

Abban is reménykedem, hogy hamarosan vége lesz ennek a szörnyűségnek, és diákjainknak sikerül időben levizsgázniuk és beiratkozniuk a következő szintű osztályba vagy oktatási intézetbe.

Mindez csak akkor fog megvalósulni, ha lesz összetartás, együttérzés, empátia, türelem, alkalmazkodás, kitartás!

Hitélet

Bátkai Sándor

AZ ÚJ VILÁGKORSZAK A KERESZTEN KEZDŐDÖTT

*„MERT A BŰN ZSOLDJA A HALÁL, AZ ISTEN KEGYELMI AJÁNDÉKA PEDIG AZ ÖRÖK ÉLET
KRISZTUS JÉZUSBAN, A MI ÚRUNKBAN.” (RÓMA 6,23)*

Az öröktől fogva létező Teremtő Isten „legyen” szavára beindult az anyagoknak a láthatatlanban való összerendeződése és átmenete a látható világba. A teremtés utolsó mozzanataként Isten megalkotta az embert, aki viszont nem csupán fizikai anyagokból összeállított teremtmény, hiszen Isten a maga halhatatlan lényéből ajándékozott az embernek bizonyos „isteni részt”, ami alkalmassá tette arra, hogy folytonosan élő kapcsolatban lehessen teremőjével: „Azután megformálta az Úristen az embert a föld porából, és élet leheletét lehelte orrába. Így lett az ember élőlényé.” (1Mózes 2,7)

Az Édenben minden csodálatosan működött, amíg meg nem jelent Lucifer kigyóként, és „sike-

res” csábításával az ember elvesztette a bűnnélküliségét, a tisztaságát, de ugyanakkor a halhatatlanságát is. Nos, lévén, hogy Sátán bizonyos hatalommal rendelkező szellemi lény, az ember képtelen vele megküzdeni. Maga a Teremtő gondoskodott arról, hogy az embert kiszabadítsa a Sátán hatalmából. Isten terve úgy valósult meg, hogy a vízőzön után újra elszaporodó embertömegből kiválasztotta Ábrahámot, és megígérte neki, hogy az ő leszármazottai közül választja majd ki azt a személyt, akin keresztül a földre küldi a Messiást, a szabadítót. A történelem igazolja, hogy néhány évszázad alatt Ábrahám utódaiból kialakult a választott nép, akiket Isten Kánaán földjén telepített

le, ott adva nekik földi hazát. Állami, társadalmi berendezkedésüket a Teremtő Istentől kapott törvények határozták meg. A jó, Istentől megáldott élet alapfeltétele az volt, hogy maradéktalanul tartsák tiszteletben az Istentől kapott törvényeket. Az ösellenség –Sátán – Izrael népét is bűnre csábította, számtalanszor áthágták az Istentől kapott törvényeket. Hogy a bűnre kimondott halálos ítélettől az elkövető megszabaduljon, minden alkalommal egy-egy áldozati állat vérének kellett folynia. Az Örökkévaló Isten tervében az volt, hogy véget vet az áldozatok végtelen sorának oly módon, hogy az Ő szeretett Fia hozza meg azt a felbecsülhetetlen értékű véráldozatot, amely az idők végezetéig minden bűn megbocsátására elégséges legyen. Ezzel a törvényben szereplő állatáldozatok kora véglegesen befejeződik, és egy teljesen új korszak kezdődik, amit a KEGYELEM világkorszakának nevezünk, amely túlmutat a szoros értelemben vett Izraelen, hatása, értéke az egész teremtet világra érvényes! A kegyelem Isten ajándéka! Elnyerésének feltétele, hogy az ember ismerje el bűnös voltát – különben nincs szükség kegyelemre –, és kérje el Istentől magára nézve a Jézus Krisztus keresztdozatából fakadó bűnbocsánatot, és ezzel megnyeri a bűn miatt elvesztett örök élet kegyelmét!

Kedves nemzettársaim! Jézus Krisztus csodálatosan fogalmazta meg a Nikodémussal folytatott beszélgetésben, hogy az Ő földre jött és életének feláldozása az ember megmentéséért a Teremtő Istennek emberi ésszel felfoghatatlan szeretetéből fakadt: „Mert úgy szerette Isten a világot...” Szomorú, hogy Jézus Krisztus kortársai, különösen a zsidó nép vezetői nem akarták tudomásul venni, hogy Ő az Istentől küldött Megváltó, annak ellenére, hogy minden mozzanat, ami Jézus Krisztus életében történt e földön, pontról pontra megtalálható a próféciákban, egészen a keresztdozatig! A főpapok gyűlölettől elvakultan kérdezték Jézustól: „Meddig tartasz bennünket bizonytalanságban? Ha te vagy a Messiás, mondd meg nekünk világosan!” Jézus válasza egyértelmű volt: „Már megmondtam, de ti nem hiszitek. Legalább a csodáknak higgyetek, amelyeket az én Atyám nevében teszek!” A Sától elvakított vezetők gyűlölete odáig terjedt, hogy a negyednapja halott, majd feltámasztott Lázárt is meg akarták ölni, hogy a nép szívét Jézus ellen fordítsák. Jézus világosan elmondta: „Engem senki sem ölhet meg akaratom ellenére. Én azért jöttem, az Atya akaratával összhangban, hogy letegyem életemet a bűnök bocsánatáért, de ti hitetlenségetek miatt

bűneitekben fogtok meghalni.” És végül bekövetkezett Jézus életáldozata.

A nagypénteki események közepette „aranybetűs” igazságok hangzottak el. Például Júdás, az áruló, miután rádöbbsent tettének végzetes volta-ra, visszavitte az árulásért a papoktól kapott 30 ezüstpénzt, lábuk elé dobta azzal a mondattal, hogy „Vétkeztem, mert ártatlan vért árultam el.” Pilátus is nehéz helyzetben volt az ítélethozatal közepette, mert világosan látta, hogy a zsidó vezetők gyűlöletből juttatták Jézust kezére. Sőt, a nehézséget fokozta feleségének figyelmeztető levele is, amelyben az állt: „Kérlek, ne avatkozz ez igaz ember dolgába, mert sokat szenvedtem az éjjel álmomban miatta!” Végül Pilátus vizet hozatott, kezet mosott, és kijelentette: „Ártatlan vagyok ez igaz ember vérétől.” Jézust átadták a római katonáknak kivégzésre. A kemény katonáember, a kivégzőosztag vezetője, a százados, amikor látta Jézust, hogy a fájdalmak közepette nem kiáltozott átkozódva, hanem ellenségeiért imádkozott, földre gyökerezett lábbal, mélységes megdöbbenéssel fogalmazott meg újabb aranybetűs igazságot: „Bizony, Isten Fia volt ez!” De a jobb oldali kereszten függő lator is, megdorgálva társát, elismerte Jézus bűntelen isteni voltát, és még ott, a halála előtti utolsó percekben elkérte a kegyelmet.

A kereszthalál után következett a sírba helyezés, majd harmadnapra a dicsőséges feltámadás. A sír elé helyezett hatalmas kő az ÉLET URÁT nem tarthatta fogva. A sírt őrző katonák hatalmas megdöbbenésére egy angyal jelent meg, és elhengerítette az addigra már kiüresedett sír elől a követ. A „köelhengerítésre” nem Jézusnak, hanem a sírhoz siető asszonyoknak és a tanítványoknak volt szükségük, hogy győződjenek meg a sír üres voltáról: Jézus nincsen ott, feltámadott! A félelemtől megdermedt katonák sietve jelentették az eseményt a zsidó vezetőknek, azok pedig nagy pénzüsszeggel vesztegették meg a katonákat, hogy titkolják el Jézus feltámadását azzal a magyarázattal, hogy amíg ők az örködés közepette elaludtak, addig a tanítványok ellopták a sírból Jézus testét. Sajnos, a zsidó nép egy jelentős része ma, kétezer év múltával is hitelt ad a hazugságnak. Pál apostol erről a napjainkig tartó eltévelyedésről úgy fogalmaz, hogy „a zsidó nép szemére lepel borul...”, amikor Jézus Messiás voltáról van szó! De Isten igéje előre vetíti, hogy eljön az idő, amikor egy történelmi „végveszélyben” fel fogja ismerni a zsidó nép is, hogy az egykor Betlehemben földre jött Jézus Krisztus az Isten Fia, a világ Megváltója!

Drága magyar testvéreim! Örök igazság, hogy „nagypéntek nélkül nincsen húsvét!” Jézus Krisztus ezért a nagypéntekért hagyta ott ideiglenesen a mennyi trónját, hogy bennünket megmentsen attól, hogy bűneinkben haljunk meg, és részünk az Istentől való örök elszakítottság legyen. Tudomásul kell vennünk, hogy a felbecsülhetetlen értékű isteni áldozat, Jézus vére a golgotai kereszten a mi magyar népünk megmentéséért is folyt. Tőlünk függ, hogy elkérjük-e a kegyelmet,

mert lesz egy nagy végelszámolás, ahol csak két ellentétes szó hangzik majd el: „Jöjjetek!” és „Távozzatok!” Még tart az Isten által biztosított kegyelmi korszak. Ezt fogalmazza meg egy kedves énekünk: „Ma még lehet, ma még szabad, borulj le a kereszttel!” Kívánom, hogy minden kedves olvasó nyerje el azt a helyet a menny dicső országában, amelyet Jézus Krisztus saját vérével vásárolt meg számunkra!

Horváth Csaba

KORONÁK HARCA

WhatsAppon hívtam Kittit. Csak telefonon értekeztünk, mert a szükségállapot miatt nem tudtunk találkozni. A sokadik csengetésre végül megjelent Kitti arca a képernyőn. Szia, pap bácsi. Hogy vagy? Köszönöm, jól. És te? Mit csinálsz? Játsszom. De már nagyon unom. Nincsen sulis, és az olyan unalmas. Királykisasszonnynak öltöztél? – kérdeztem. Igen. De jó volna inkább sétálni a szabadban, mint régen. Nem volt az annyira régen. Két hete volt csak. Igaz. Kitti levette a fejéről a királynői koronát, majd a palástot is. Most itt vagyok anyáéknál – mondta. És várad is van, vagy csak koronád? Építettem egy kis kuckót, most az a váram. Anya bevásárolt száz guriga vécépapírt, ha jön a válság, legyen, abból építettem meg. Nézd csak! Igen, látom, valóban előkelő hely a trónoláshoz – állapítottam meg, aztán nagyot nevtünk ezen a szóhasználaton. Elmarad az istentisztelet? És a húsvét is, pap bácsi? Nem, nem marad el, a húsvét sohasem marad el Kitti, ne aggódj! Tudod, hogy tanultuk: minden vasárnap egy kicsit húsvét. Minden vasárnap Jézus feltámadását ünnepeljük. Az istentisztelet formája változik, lehet, hogy online lesz, közvetítem Facebookon. Jaj de jó! Nekem nem tetszik annyira, de most ez van, alkalmazkodnunk kell. Beszéltem a mamával. Sokat sírt, azt mondta. Miért? Mert a szektások azt mondták, itt a világvége, és majd jön Jézus, és elviszi őket. Csak őket? – kérdeztem. Igen, csak őket. Ez elég igazságtalan volna. Hümmögtem. És mit mondott még? Hogy lehet, elhívja a román papot, hogy szentelje meg a házat, mert már többen hívták. De a mama evangélikus! – mondtam csodálkozva. Pszt! – mondta Kitti. Azt én is tudom,

de te nem jársz házat szentelni. Mi imaláncot hirdettünk – mondtam. Kitti bólogatott. Mondta a mama a faluban valakinek, és az csak legyintett: „nem ér az semmit, te, Böske, úgyis mind megdöglünk.” Erre a mama azt válaszolta, hogy nem azért nevelt ennyi libát meg disznót, hogy most megdögljön. Várjon az a vírus addig legalább, amíg felesszük. Hát ez van – komolyodott el Kitti. Ja, meg mindig azt mondogatja, hogy igaza volt öregapádnak, amikor azt mondta, hogy nem ér ez az élet semmit! „Bár, tudja, tiszteletes úr, amikor az én uram ivott, akkor erősen paraszt tudott lenni.” – jutott eszembe ez a mentő gondolat. Azért nem épp így van, és öregapád sem pontosan így gondolta, ez szilárd meggyőződése – nyugtatam meg Kittit. Dinu bácsi pedig látta az ördögöt az erdőszélen – folytatta Kitti, mintha csak hirtelen jutott volna eszébe. Hogyhogy ki tudott jönni Dinu bácsi a sáncból? Ha látta, miért nem vitte el az ördög magával? Talán azért, mert olyan, mint ő, van nála elég. Ezen jót nevettem. Kitti mindig bölcs válaszokat ad. Gyermeki őszintesége és humora mindig felráz. És te félsz, pap bácsi? Nem. Kicsit sem? Kicsit sem. Tényleg? Tényleg. Hogy csinálod? Nem csinálom, hanem csak úgy van. Jön magától? Nem. Emlékeztetem magam arra, hogy az életnek van egy Ura. Aki megígérte, hogy gondot visel ránk, vigyáz ránk és megoltalmaz. Most ezt a leckét kell újra tanulnunk. Te is számítógépen tartod a hittanórát? Van, amikor igen. Kissé személytelen, meg mű az egész, nem igazán érzékelhető sem az emberség, sem a lelkiület, de azért próbálkozunk. És mit tanultok? A húsvéti ünnepkört – válaszoltam. Azt, hogy Jézus is

megkapta a koronát az emberektől. Egy szúrós töviskoronát, holott nem azt érdemelt volna. És amikor felszegezték a keresztre, nem fenyegetőzött, és nem átkozta azokat, akik korábban megkorbácsolták, kicsúfolták, királynak öltöztették és leköpték, hanem imádkozott értük, és kérte, hogy Isten bocsásson meg nekik, mert nem tudják, mit cselekednek. Én biztosan nem ezt csináltam volna – állapította meg Kitti. Igen. Mi bosszút szeretnénk állni és megvédeni a magunk igazát. Én hiszem, hogy ez a töviskorona le fogja győzni a koronavírust. És ha nem, pap bácsi? Azért mondtam, hogy én hiszek ebben, és ha azt mondjuk, hiszek, akkor már nincs „éshanem”. Érted? Igen, értem. Sokan meg fognak halni? Nem tudjuk. Én azért félek egy kicsit. Nem baj? Nem baj. Komolyan kell venni az óvintézkedéseket, előírásokat, mert azokat a javunkra találták ki. És mikor lesz vége? Én már nagyon unatkozom. Nem tudjuk. Lehet, hogy majd a nyáron. Ó, az még nagyon messze van! Igen. Messze. De amikor ez az egész járvány véget ér majd, teljesen más lesz a világ. Már nem lesz olyan, mint volt eddig. Másképpen fogjuk látni a világot. Talán kicsit felelősebben fogunk élni, kicsit jobban odafigyelünk majd a másokra, nem csak magunkért és magunknak élünk, és bizonyára sokkal értékesebbnek fogjuk látni majd az életet. És akkor én most mit csináljak? – kérdezte elkeseredve Kitti. Például segíthetnél nekem. Kéne egy rajz. Azt akarod, hogy rajzoljak neked? Igen. Most? Nem, ráér azonnal is. Jó, hozom a színesimeket. Mit rajzoljak? Emlékszel arra a történetre, amikor a választott nép zúgolódott Isten ellen a pusztában, és az Úr mérges kígyókat bocsátott rájuk? Kitti résnyire összehúzta a szemét, szinte hallottam, ahogy a fejében forognak a kerekék, majd apró kattanás. Igen, megvan, emlékszem. És mit kellett csinálni, hogy a veszedelem, a csapás elmúljon? Hát, nem is tudom... Volt egy pózna, amin egy kígyó volt. Igen. Mózes egy rézkígyót készített, és feltűzte egy magas póznára, hogy mindenki lássa. A betegség, a csapás kiábrázolása volt. És utána már csak annyit kellett tenni, hogy ránéztek. És aki ránézett erre a rézkígyóra, meggyógyult. Emlékszem – bólogatott Kitti. De hogy lehet ez? Hiszen a kígyó mérge már benne volt a vérükben, már elkezdte a pusztítást. Nem? Pontosan ez a lényeg.

Feszítlet

Már a méreg, úgy, ahogy mondod, a vérükben volt, nem tudtak megszabadulni tőle, de egy valamit még tudtak csinálni. Engedelmeskedni egy nagyon egyszerű előírásnak: feltekinteni. Vagyis bevallani: vétkes vagyok, én vagyok a hibás, és ezzel beengedték Istent az életükbe. És ez az engedelmeség tetszett Istennek, és megszabadította azokat, és itt ez a rész is fontos, akik felnéztek. Akik könnyelműen legyintettek, és azt mondták, hogy „mese az egész”, „nincs ennek semmi értelme”, vagy azt, hogy „Mózes, csak te hiszel ebben”, azok sajnos meghaltak. Akkor olyan csodás ereje volt annak a rézkígyónak? Nem. A rézkígyónak nem volt semmi ereje. Istennek volt ereje, és szabadulást is ő adott. A rézkígyó az embereknek kellett, hogy lássák. Nekünk mindig kell valami, amit lássunk, tapasztaljunk, hogy a hitünk megtámaszkodjék valamiben. És ez rossz dolog? Nem. Nem rossz dolog. Csak azt is meg kell tanulnunk, hogy túllássunk ezeken a tárgyakon, legyen az kereszt, ikon, festmény, szentkép, bármi más. Meglássuk a mögötte munkálkodó Istent. Egy darabig hallgattunk. Nem hallatszott más, csak a filctollak zizegése a papíron. Elkészültem, pap bácsi. Nagyon jól sikerült a rajz. Állapítottam meg. Írjuk rá az aranymondást: „Én az Úr vagyok, a te gyógyítód!” Fényképezd le, és küldd át! Aztán én majd elküldöm a hittanórásoknak is, és átismételjük ezt a leckét is. És akkor most ez azt jelenti, hogy Jézusra is fel kell néznünk? Igen, azt. Mert az Emberfia azért jött, hogy az ördög munkáit lerontsa. És nem számít, honnan jössz, hívő családból vagy nem hívőből. Az a fontos, hova érkezel. És arra is emlékszel, mi lett a történet vége? Igen. Arra jól emlékszem, mert volt is egy kérdésem. Azzal

ért véget, hogy az eset után énekelve mentek tovább. És én akkor azt kérdeztem, hogy nem furcsa, hogy előbb volt a „nyafogás”, aztán a büntetés, azután a szabadulás, és a végén mindenki énekelt? De, furcsa volt. Mert Isten belépett az életükbe. Ezért énekeltek. No, de nekem most mennem kell. De azért énekeljünk valamit a végén, jó? Rendben.

„Fogjad kezem, oly gyenge vagyok, érzem,

Hogy nálad nélkül járni sem tudok.

Fogjad kezem, mert akkor, hű Megváltóm,

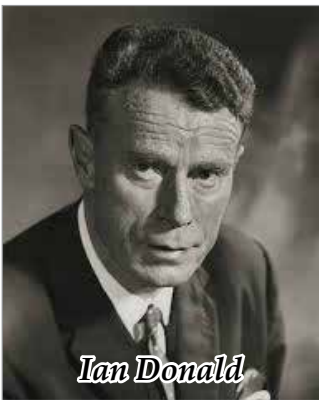
A félelemre többé nincsen ok.”

Dr. Vajda Sándor

ULTRAHANG A GYÓGYÍTÁSBAN

Az utóbbi időben rohamos fejlődés tapasztalható a betegségmegállapító technológiában. Egyre könnyebben és pontosabban lehet diagnosztizálni a kóros elváltozásokat. A fejlődés bírálói szerint az orvos egyre inkább a laboratóriumi és a gépi eszközök által nyújtott eredményekre összpontosít, és kevésbé törődik a beteg lelki és érzelmi állapotával. A modern vizsgálatok alkalmazói állítják, hogy a technikai vívmányok nagyban segítik az orvost a korai és pontos kórfelismerésben, így több ideje, energiája marad arra, hogy a beteget egész emberi mivoltában kezelje.

A haditechnika eredményei átszivárogtak a civil életbe, a gyógyászatba is, és ott jó kezekbe kerülve, hasznosan alkalmazták azokat. 1950-ben a glasgow-i egyetem szülészeti tanszékének vezetője, Ian Donald és munkatársai igénybe vették a

Ian Donald

francia, angol és amerikai kutatók által kidolgozott technikát, amellyel a háború alatt az ellenséges tengeralattjárókat és egyéb víz alatti tárgyakat azonosítottak. A módszer alkalmazásnak látszott a magzat méhen belüli vizsgálatára is (az eszközt a haderő szonár néven ismerte). A

módszer lényege, hogy bizonyos kristályok (elektromosan töltve) az emberi fül számára nem hallható hangokat, nagyobb rezgésszámú hullámokat bocsátanak ki. Ezek az ultrahanghullámok nagy sebességgel terjednek a vízben és vizes közegben, majd visszaverődnek az útjukba kerülő felületekről. A visszavert jelek katódcső segítségével látható jelekké alakíthatók, és így kép alkotható, amely más, mint a fénykép, de bizonyos gyakorlattal jól elemezhető, és számos információt nyújt a vizsgált területről. Az ultrahangos kivizsgálás lényege, hogy a vizsgálófejből (transducerből) kisugárzott hanghullámokat a különböző szövetek más és más mértékben nyelik el, illetve verik vissza. Egyes kórfolyamatok megváltoztatják a szervek

hangvisszaverő képességét, ezáltal kimutathatóvá válnak. A vizsgálat jelentősége, hogy az emberi szervezetre teljesen ártalmatlan (a röntgensugárzással ellentétben), semmilyen biológiailag károsító hatása nincs, így alkalmazható a terheseknél és a gyerekeknél is. Így, szükség esetén többször is megismételhető. Az ultrahangvizsgálat (nálunk elterjedtebb, ismertebb az ekográfia elnevezés) egyaránt alkalmas a hasi és kismedencei szervek, lágy szervek, az emlő, a pajzsmirigy, az ízületek, a szív- és érrendszer kivizsgálására. Különösen alkalmas a máj, az epehólyag, a vese, a hasnyálmirigy és a lép vizsgálatára. A gyomor-bél rendszer, a bélgázok zavaró hatása miatt, csak igen korlátozott mértékben vizsgálható ultrahanggal. De igen jól vizsgálható a húgyhólyag, a nőknél a méh és a petefészkek, a férfiaknál a prosztata. A színes Doppler ultrahangvizsgálat a különböző érstruktúrákról (az artériákról és a vénákról), valamint egyes szervek keringési viszonyairól nyújt információt. A vizsgálat lényege, hogy a vizsgálófej magas frekvenciájú hullámokat bocsát ki, ezeknek egy része elnyelődik, másik része a véerekben lévő vörösvérsejtekről megváltozott frekvenciával verődik vissza. A frekvencia eltolódásának mértéke függ a vérsejtek mozgásától. Ez az eljárás alkalmas az érrelmeszesedés kimutatására, a vér áramlási irányának és az érszűkületek meghatározására, a trombózis diagnosztizálására, az aneurizmák feltérképezésére (egy artéria kiboltsulása), de nagyon hasznos a terhesgondozáskor a magzati szívhangok mérésekor vagy a szívbillentyűhibák felderítésekor.

Embrió ultrahang képe

A szokványos ultrahangvizsgálatkor a vizsgált területek bőrfelszínére egy speciális, az ultrahanghullámok terjedését segítő gélt visznek fel (erre azért van szükség, hogy a vizsgálófej és a bőr között lévő levegő az ultrahanghullámokat visszaverhesse). Ezt követően a vizsgálófejet az adott testrészhez illesztik vagy nyomják, és azzal mozgásokat végeznek. A vizsgálat teljesen rizikó- és fájdalommentes, így szükség esetén többször is ismételhető.

Az ultrahangot az 1940-es évek óta sikerrel alkalmazzák a különböző betegségek kezelésében, a fizioterápiában. Az ultrahangkezelés hatásai között megemlíthetjük a következőket: ellazítja a kötött, merev izmokat, jótékony hatású az ízületi és izommeszesedés, kopás esetén, segítséget nyújt a vérömlenyek oldásában, csökkenti a gyulladásos folyamatokat (pl. az ín- és ín hüvelygyulladás), csillapítja a gerincsérv, lumbágó és isiász okozta ideggyöki fájdalmat (csökkenti az ödémát a gyök körül), enyhíti a neuritiszes panaszokat, javítja a vér- és nyirokkeringést.

A gyógyászatban az ultrahang mechanikus, termikus és kémiai hatásával számolhatunk. Mivel az ultrahang egy mechanikus rezgés, így az mintegy „masszírozza” a sejteket, serkenti a mikrocirkulációt és a sejt működését, javítja a sejtmembránok áteresztő képességét. Termikus hatása következtében a szöveteket felmelegíti (a csontot a legkevésbé, a zsírszövetet leginkább), gyorsul a vérkeringésük, így fokozódik a gyógyulási folyamat, de a meleg ezenfelül ín- és izomlazító, fájdalomcsillapító és értágító hatású is. Kémiai hatása oxidációban, depolimerizációban és alkalózist kiváltó hatásban nyilvánul meg. Megjegyzendő, hogy a gyógyulást nem közvetlenül az ultrahang okozza, hanem a saját szervezetünk. Az ultrahang ahhoz kell, hogy a gyógyulási folyamat meginduljon, illetve gyorsuljon. Az utóbbi időben sikerrel alkalmazzák az ultrahangterápiát az urológiában (a vesekövek zúzására, a prosztatata betegségeiben), valamint a sebészetben is. Az ultrahanggal

Hordozható ultrahang-diagnosztikai készülék

aktivált szike (55000 Hz-en működik) nagyon hasznos a sebészetben, mert az elektrokoagulációval ellentétben, a kés nem ragad a szövetekhez, azonnali vérzéscsillapítás történik, nincs füst, jobbak a látási viszonyok, nincs termikus károsodás.

Az ultrahang terápiás alkalmazása egyre sokrétűbbé válik, így a szépségszobákban is kiterjedten, sikerrel alkalmazzák, főleg a kozmetikai hatóanyagok mélyebb bőrretekbe juttatásában, a cellulit és narancsbőr kezelésénél, a ránckezelés és a bőrfeszítés céljából, illetve a zsírfelrakódások, zsír-párnák megszüntetésére.

Az ultrahangkezelést fonoforézis eléréséhez is lehet használni. Ez azt jelenti, hogy noninvazív (bőrfelületi sérülést nem ejtő) módon gyógyítjuk a szöveteket úgy, hogy a bőrön keresztül gyógyszer juttatunk be ultrahang segítségével.

Az ultrahangkezelésnek is megvannak az ellenjavallatai, így tilos alkalmazni a rosszindulatú daganatokon, fémtartalmú implantátumokon (térd, csípőprotézis, pacemaker), helyi, akut gyulladásokon, keringési zavarok esetében, várandós nők hasának bizonyos részein, gyermekek növekedési lemezeinél, szemeken, koponyán, nemi szerveken.

Az utóbbi időben számos modern, ultrahanggal működő terápiás készülék található a kereskedelemben, és magántulajdonba is kerülhetnek, de nagyon fontos, hogy ilyen jellegű kezelést csak képzett orvosok pontos kivizsgálás és diagnózis után írhatnak fel, és a gépek kezelését, alkalmazását csak a megfelelő továbbképzéssel rendelkező egészségügyi személyzet végezze.

Az utóbbi évtizedekben a számítógépes technika is nagyot fejlődött, ezáltal egyre nő az ultrahangon alapuló készülékek felbontóképessége és pontossága. Ezek nélkülözhetetlen eszközzé váltak az orvosi gyakorlat számos területén, készülnek hordozható kivitelben is, azonkívül széles a kínálat a vizsgálófejek típusai tekintetében is, melyek igen sokirányú alkalmazást tesznek lehetővé.

Otthoni kezelésre is alkalmas készülék

Tatár Etelka

CHICAGÓI LEVÉL

ANYÁK NAPJÁRA – ELENGEDLEK

Karácsonykor már nem ismert meg. El sem hittem neki, mert nagy komédiás volt! Emlékszem, ha apám nem úgy ugrált, ahogy ő fütyült, rögtön elájult, s ha orvost hívtunk, az mindig azt mondta, nincs semmi baja... ma is talány ez előttem.

Aztán fogadtam mellé egy asszonyt, reggel 7-től este 7-ig, kicsit megnyugodva visszajöttem az Újvilágba. Nem sokáig tartott a nyugalom. Telefonáltak, hogy a hölgy nem vállalja érte a felöltséget, hiába van vele egész nap, hiába adja be az altatót, ahogy eljön, anyám elmegy otthonról, ki tudja, merre bolyong. Az orvos 24 órás állandó felügyeletet ajánlott. De ki tudja azt megfizetni? Ott, Amerikában nem kerestem annyit, hogy abból odahaza két asszonyt fizessenek. És még élni is kell, és gyerek az iskolában. Szóval elképesztő dilemma volt. De haza sem mehetek, mert itt a gyerek ...

Anyám intézetbe került, a legjobb Arad környékeibe, nem állami, hanem a Máltai Szeretetszolgálat otthonába, Almási doktor keze alá. Megnyugodtam... már amennyiben ebbe bele lehet nyugodni! Nálunk a családban eddig mindenki nagyon magas kort ért meg, kilencven felett, de ép ésszel. Vajon miért történik ez az anyámmal?!

Furcsa viselkedését előbb csak nehéz természet kontójára írtuk, de lassan kiderült, ezek kóros elváltozások. Aztán az bántott, miért nem ismerjük fel hamarabb a betegséget.

Anyám gyerekkoromban nekem csak egy álomvilágról mesélt: bálók, kirándulások. Apámmal szépen éltek, sem hangos szó, sem vita nem volt, apám nem ivott. A nagyszülők sokáig komoly támaszai voltak a családnak, csak a korszak, az volt nyomasztó. Aztán nekem egy alkoholista, idegbeteg férj jutott, és most az Alzheimeres anyám. Mind új és ismeretlen probléma. S ráadásul magam vagyok a nagyvilágban! Ha legalább testvérem lenne, megoszlanának a terhek, de így csak magam küszködöm!!! Igaz, a lányok sokat segítettek...

Aztán végre jött a nyári vakáció, hazamehettem. Otthon megint rossz hírek fogadtak: anyámat már az intézet sem vállalja, suta törvények,

az orvos szerint jó, ha megéri a reggelt, de ott nem halhat meg, az rontja a statisztikájukat. Másnap korán reggel jött a fiam, hazavittük. Az intézetben mindig azt kiabálta, haza akar menni. Azon a reggelen sem ismert meg, csak a fiamat, de ez a felismerés is zavaros volt, a fiam Csaba, de kis Bandinak szólította. Apám volt Bandi.

Amikor engem meglátott, első kérdése volt: Sárkám, anyátok hogy van? Sárka a nagyobbik lányom. Bár nem ismert fel, rám gondolt. Öleltem, csókoltam, s csak annyit tudtam kinyögni: anyu, én vagyok. Hazajöttem!!! Akkor jól van – volt a halkuló válasz, de szemében csak a zavar hullámozott.

Otthon elhelyeztük kedvenc foteljében, jöttek a barátnői, de senkit sem ismert fel, és csak azt hajtogatta: haza akarok menni.

Aztán teltek a napok, a hetek, ettettem, mint egy újszülöttet, cumiból, begyógyultak a felfekvései sebei, úgy látszott, javult. Etucim – ezt így nyugtáztam. Anyu – mondtam –, mire következő alkalommal jövünk, ti már a Maros-parton sétáltok.

De nem így lett, mert a javulás csak tiszavirág életű volt, szerintem egyszer sem volt magánál, végig azt hangoztatta, hogy haza akar menni, és rémálmaiban örökké segítségért kiabált az összes ismert aradi nyelven: magyarul, románul, németül, szerbül. Nemigen aludt, volt, hogy napokig nem.

Amikor gyógyszerért mentem az orvoshoz, nekem akart altatót írni, mert már ramatyul voltam. A házból ki sem mozdultam, hiszen azért mentem haza, hogy vele legyek, a bevásárlást a gyerekek intézték, én csak megrendeltem, ami kellett.

Aztán egy szép augusztusi napon, pontban augusztus 6-án, az unokaöcsémtől egy csodás sötétvörös rózsát kapott, a fiam meg őszirózsát hozott, nekem az volt a kedvencem. A nap sugarai ferdén estek be a szobába, leültem mellé, és felolvastam neki. Azt nagyon szerette. Míg öreganyám is élt, akkor is sokat olvastam nekik, egész könyveket. De ezen a délutánon nagyon nyugtalan volt, a régi refrént hajtogatta: haza akarok menni! Állandóan

az apját meg az anyját emlegette, meg olyan régi ismerősöket, akikről én csak hallomásból tudtam. Amikor letettem a könyvet, megfogtam nyugtalan, kis, aszott kezét, és könnyek között mondtam neki: anyukám, ha te haza akarsz menni, és csak engem vársz, hát tudd meg, itt vagyok melletted, és én elengedlek! Menj, ahova vágyasz. Ha elmész, akkor is szeretni foglak!

Megnyugodott, mintha értette volna. És én is úgy ültem mellette, mint aki megértette, ilyen közel talán egész életünkben még nem voltunk egymáshoz.

A nap még magasan járt, bár az árnyak már megnyúltak, amikor egy nagyot sóhajtott. Mire mellé értem, már nem élt.

Szóltam a szomszéd néninek, aki bejött, és rémülten ült le a legtávolabbi sarokba, aztán telefonáltam a gyerekeknek, és a többi a legtermészetesebben ment, mintha mindig ezt csináltam volna. Én fogtam le a szemét, felöltöztettem, pedig életben az első halott volt, akihez hozzányúltam.

És másnap jött a nagy rohanás, versenyfutás az idővel. Négyen háromfelé szaladtunk. Sárrikám ment a paphoz engedélyért, hogy a temetési szolgálatot dr. Higyed István, a család jó barátja végze, a kicsi ment a koporsóért, szemfedőért, mert anyám egy nyugdíjas segélyegyletnek volt a

tagja, akik ezt biztosították. Mi pedig a fiammal mentünk a temetőbe, illetve az ortodox paphoz, mert a temető odatartozott, pedig közösségi temető volt. És másnap már megvolt a temetés is.

Augusztus 8-án, a születésem napján temettük! Az év elején a horoszkópom azt mondta, ezt a születésnapomat sohasem fogom elfeledni. Ez valóban így van!

A gyerekek nagyon ügyesen megszervezték a tort, minden a helyén volt, és egy remek kis összeállítás szaladt a számítógépen ANYÁMRÓL.

Aztán hirtelen egyedül maradtam. Nagyon üres lett a ház. Öreganyám volt az első, akit innen temettünk, öregapámat még a régi házból, aztán apám, és most anyám is elment. Most aztán tényleg egyedül maradtam! Egyedül? De mit beszélek? Itt vannak a gyerekek! És ez az élet rendje.

Az élet megy tovább, és majd az idő, ha nem is gyógyítja be, de enyhíti a sebeket.

És lényegében hálás lehetek a Teremtőnek, hogy anyám utolsó napjaiban, heteiben vele lehettem. Amióta tudtam, hogy mennyire beteg, ezért imádkoztam! Számos példa volta szemem előtt ismerőseim közül, akik nem lehettek ott szüleik temetésén meg az élet utolsó perceiben.

Én csak hálás lehetek a sorsnak!

Dr. Perneki-Simonsits István

HATVAN ÉVE MÁR

Emlékszel? Hatvan éve már, akkor
Szent Flórián vigyázta az udvart és az iskolát.
Emlékszel, milyen volt a régi fészek?
Merre volt az osztály, s a padban ki volt a társ?
Ki volt a mumus a tanári karban,
kinek az emléke maradt meg igazán?
Emlékezz! Hatvan éve még
nagyszerűnek hittük az élet menetét.
Akkor Aradon sok volt az ismerős, barát,
soknyelvűségben éltük az életünk javát.
Emlékezz, mily mámorosak voltunk,
mikor elhagytuk a régi iskolát.
Mindenkivel egy álom kelt az útra,
mely megtépázódott az életünk során.
Emlékezz az aradi nyarakra,
a fűzfaligetes Maros-parti strandra,
a ponton medencére, a szabad Marosra,
a nagykorre és a kanasztapartikra,
a szürkületben lopott első csókokra.

Emlékezz, milyen volt a vasárnapi korzó,
a Vadászkürtből kihalló, halk muzsikaszó.
Másképpen szólt a nóta, másféle volt a dal.
Istenem, de jó volt, amikor az ember még fiatal.
Emlék maradt a zöld hegyaljai villamos,
a kilences megálló, a kaszójai út.
De a Hármasszigetnek is más volt a varázsa,
még nem fertőzte meg az újjgazdagok világa.
Nyugodt volt a város és más a világ,
talán a fiatalság hozta e látomást,
hisz minden visszásság lett a múltó évek során.
Most ünnepeljük, hogy újból együtt vagyunk,
s utódainknak méltó sorsot adtunk.
Emlékezzünk!
Örüljünk egymásnak, amíg lehet, amíg lehet,
mert a visszavonhatatlanul múltó idő rostáján
kihull, és emlékké válhat az Életed.

Szeged, 2014

RETYEZÁTI KIRÁNDULÁS – ANNO 1953

Még mielőtt véget érhetett volna a tanítás az aradi Magyar Vegyes Líceumban, már indulásra készen állt egy tanárokból és felsős diákokból verbuválódott kirándulócsapat, melynek célja a Déli-Kárpátok ékköve volt: a Retyezát.

A kirándulás felelősei természetesen nem lehettek mások, mint Samu, alias Fábián György és Gyuri bácsi, alias Szántó György. A résztvevő diákokat is ők válogatták össze Boriska néni segítségével, aki sajnos nem utazhatott velünk. Az indulást, amikor vonatra szállunk, az érettségi utáni harmadik napra terveztük. Egy ilyen kirándulás nem ígérhetett könnyű sétát, annál inkább veszélyeket.

A tanári karból Czédli Károly, Horváth Laci és Deliu Petroi csatlakozott a csapathoz, de nem tartott velünk Winter testnevelő tanár, aminek én szívből örültem, mivel „nem voltunk jóbarátok”. Velünk tartott továbbá a magashegyi utak szakértője, Schweitzer tanár úr is, de ő már mint nyugdíjas. A tanárnők közül Szalma Magda és „Lélek néni” jött el a kirándulásra. Winter helyére egy fiatal román testnevelés tanárnő került – akinek a nevére sajnos már nem emlékszem, pedig kellene –, hisz segített a kiránduláson.

Az internátusiakból nem jött velünk senki, mivel haza kellett menniük, azonkívül felszereléssel sem rendelkeztek. Általában elmondható volt, hogy az ehhez hasonló, veszélyesebb kirándulásokon csak a végzősök és a helyükbe lépő tizedik osztályosok közül vehettek részt.

A lányoktól a végzősök közül Melinda és Dobos, a tizedikesektől Horváth Mária és – ha jól emlékszem – Árkosi Edit vett részt. Kivételesen velünk jöhetett a kilencedikesek közül Budacsek Csöpi, jutalmul a tornász sikereiért, valamint Kugel Marika.

Fiúk közül a végzős nagy Koreck és a helyébe lépő kis Koreck (jómagam) vett részt. A végzősöktől Bem Ernő, aki magával hozta a szaxofont, valamint Huber Gábor. A tizedikesek közül Csomortányi László, Heim Gyuszi és talán még Kenderesi László jött velünk. A kilencedikesek közül Tóth Sanyi került be, aki apró termetű, de jó tornász volt.

A tanárok anzugjai elfogadhatónak minősültek, de a diákok egy részének is jutott felszerelés, főleg

a lányoknak. Közülük egyedül Melinda érkezett bakancs helyett tornacipővel, ami komoly lábsérüléseket eredményezhetett. Schweizer és Samu szerint „tűrhetően felszerelt banda” voltunk.

Nekem nagy utánajárással sikerült szereznem egy hátizsákot és egy két számmal nagyobb turistabakancsot egy rokonunktól, aki korábban a hajdani ATE sportolója volt. A bátyám csak egy akkoriban „divatos” krepptalpú félcipővel dicsekedhetett, aminek csupán egyetlen hibája volt: nem sziklamászásra tervezték. Továbbá magánórák tartásából volt még egy kevéske pénzünk is. A kéthetes útra készülve sikerült beszereznem egy kis szalonnát, és magunkkal vittünk harminc kiflit is a FIKA pékségből.

A vonaton egy egész vagont foglaltunk le, természetesen a fapados harmadik osztályon. Indulás után, mikor az ablakok és ajtók felől érkező huzatra panaszkodtunk Schweitzer tanár úrnak, ő egy mondással intézte el a dolgot: „Gyerekek, igazi cűg nincs is, csak gyenge fiatalemberek.”

Délutánra bedöcögtünk az ohabai állomásra, ahol leszállás után gyalog indultunk Nucşor felé, ahonnan ösvény vezetett tovább a petrillai menedékházhoz. Akinek pénze volt, lovat bérelt a hátizsákok felcipelésére. Bátyámmal mi is így tettünk, amivel aztán sikerült kiürítenünk az erszényünket. Tóth Sanyi nem bérelt lovat, hanem az óriási hátizsákkal a hátán elsőként jutott fel a menedékházhoz, ahol már várt ránk a gondnok egy jó pálinkával. Ekkor tudtuk meg, hogy a számaron érkező utánpótlásra csak napok múlva számíthatunk, de az finom rum volt.

A fekhelyünk egy elég nagy helyiségben volt, ahol hosszú és széles priccs jelentette az ágyat. A hölgyek hasonló szobában aludtak. A szomszédos helyiségben egy vadásztársaság aludt, akiknek a horkolását egész éjszaka „élvezhettük”, de szerencsére csak egy éjszakát maradtak. A mosdót az udvaron díszelgő vályú jelentette, amelytől kissé messzebb volt az árnyékszék is.

Másnap kialvatlanul, no meg egy kis derékfájással ébredtünk, de mindenért kárpótolt a verőfényes idő, ami fogadott. Reggeli után Samu vezetésével elindultunk, hogy körülnézzünk, és gyönyörködjünk az élénk táruló panorámában,

annak minden szépségében. Kissé fáradtan térünk vissza, de már várt a vacsora.

A harmadik napon mindenki türelmetlenül várta a kirándulás egyik fénypontját, a Retyezát-csúcs megmászását, főleg hogy eddigi életünkben legfeljebb a Hegyalján vitézkedhettünk. Maga a csúcs elég magas volt, 2482 méter, de mi erőltetett menettel próbálkoztunk, hogy elérjük. A tanáraink vezette valódi hegymászás előtt természetesen tartottunk egy röpke pihenőt. Végül sikerült följutnunk a csúcsra, ahol elénk tárult a Déli-Kárpátok Nagy-Retyezátjának kimondhatatlan szépsége: ahova csak tekintettünk, ködbe borult hegycsúcsokat, lejjebb pedig a soha nem látott tengerszemeket nézhettük; szinte az egész Retyezát Nemzeti Park elénk tárult. A látvány hihetetlen volt, főleg a nyolcvan tengerszem megpillantása. Vezetőink alig tudtak minket alkonyat előtt elindítani. De még előtte Petroi, akinek szép hangja volt, elénekelt néhány híres operaáriát.

A lefelé való út is nagyon veszélyesnek és nehéznek bizonyult. Miután megindultunk, Deliu Petroi – akin bátyámhoz hasonlóan félcipő volt – megcsúszott, és csúnyán megütötte a lábát. Csak Huber Gabi segítségével tudott leérni velünk a menedékházhoz, ahol annak gondnoka nagy szakértelemmel kezelte a zúzódot. Ennek köszönhetően Petroi részt vehetett velünk a következő turista menetelésekben, habár nagy fájdalmát igyekezett leplezni.

Hamarosan következett talán az egyik legszebb tengerszem, az 1435 méter mély Bukura-tó, amihez sokat kutyagoltunk, de megérte. Odaértünk-

kor külön meglepetésben volt részünk, amikor is július elejét írva azt tapasztaltuk, hogy a tó egynegyede mégis jéggel volt borítva. Egyedül Huber Gabi vállalkozott egy jó kis megmártózásra a vízben. Bár ez a tó a legnagyobb területet foglalta el, mi mégis gyors léptekkel kerültük meg, mert zivatar közeledett, és meg is érkezett. A csoportunk nagy része visszaindult.

Én és a fiatal tornatanárnő egy furcsa, de gyönyörű madarat figyeltünk. Mire elindultunk, már a nyakunkba zúdult az égzengéssel kísért zápor. Menedéket kerestünk, de csak egy barlangszerű üreg nyújtott némi biztonságot. Szerencsére a vihar hamar továbbvonult, és így naplemente előtt már a menedékházban voltunk, ahol éppen Samu és a bátyám készülődött a keresésünkre.

Már aznap este a fülembé jutott, hogy szóbeszéd tárgya lettünk, amivel én nem sokat törődtem, de szegény tornatanárunk bizonyára elég kellemetlenül érezte magát. Természetes, hogy ahol különböző nemű fiatalok vagy kevésbé fiatalok együtt vannak, a pletyka mindig felüti a fejét akkor is, ha nincs semmi alapja.

A retyezáti kirándulás számomra azért is maradt emlékezetes, mivel különös, de örömdetes volt Samu tanár úr viselkedése, aki más ember lett a hegyek között. Az iskolában mindig zord és akár testi fenytést is alkalmazó tanár a Retyezáton nagy meglepetésünkre egész másképp viselkedett: viccelődött, és hirtelen egy igazán kedves tanárrá vált. Részben neki köszönhattuk a jókedvünket, és éreztük a diákok iránt kimutatott szeretetét is. Nagy meglepetés volt ez, ami példátlan volt az Aradról való indulás előtt.

A következő napokban sem henyéltünk. Először is a Zenógatavat látogattuk meg, ami több mint 2000 méteres mélységével a tengerszemek közül a legmélyebbnek számított. Megmáztuk a Păpuşa- és a Peleága-csúcsokat is, melyek leküzdése a 2500 méteres magasságuk miatt nagy büszkeséggel töltött el minket. Közben jókora késéssel megérkezett a szamar is a jófajta rummal, ami nagyon megvigasztalta elfáradt testünket.

Végül elérkezett a hazaindulás napja. Életre szóló élményt zártunk magunkba.

Tengerszem a Retyezátban

Brittich Erzsébet

TÁJAINK SZÜLÖTTE

Vízszintes: 1. Kit láthatunk a mellékelt reprodukción? 15. ... vára, itt raboskodott Edmund Dantes Alexandre Dumas regényében 16. Párosan rámegy! 17. Állatok tartására, szállítására szolgáló rácsos helyiség 19. **Vízs.** 1. férje (1868–1957) 22. Kötőszó 23. Kérdőszó 24. Autómárka 25. Azonos mássalhangzók 26. Nitrogén vegyjele 27. Ön vj. 28. Népiesen juttat 29. **Itt született vízsz. 1., 1881. június 10-én** 33. Oxigén vj. 34. Szigetlakó nép 35. Képző, élőlények és dolgok összességének megnevezésére 36. Személyes névmás 37. Ittrium vj. 38. Nitrogén és króm vj. 40. **Itt kötött házasságot vízsz. 1. és vízsz. 19., 1901. július 22-én (folytatása a függ. 45. szám)**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15			16				17						18
19		20				21							22
23		24				25				26		27	
	28			29	30				31		32		33
34			35				36		37		38	39	
	40	41				42		43		44			
45			46		47			48		49		50	
51		52		53			54		55		56		
57	58					59			60				61
O					62			63				64	

45. Reked a szélein! 46. A sugár jele 47. Kisebb háziállatok szálláshelye 48. Spanyolország autójele 49. Dehogy! 50. Kezdődik az ultiparti! 51. Leggyakoribb magánhangzónk 52. **A „nagyvilág festője” (1869, Budapest – 1939, London), aki tájaink szülöttét is megfestette** 57. Ügyes, gyors, könnyed – idegen szóval 59. Klasszikus kötőszó 60. Szörny(eteg) 61. Osztrák autójel

Függőleges: 1. Pehely 2. Azonosítatlan repülő tárgy közismert rövidítése 3. Félig egyiptomi napisten! 4. ... Oszkár, magyar színész 5. Leszakad, leválik 6. Azonos betűk 7. Méter 8. Azokról, ... 9. Gyíkfajta 10. Páratlanul datáló 11. H-val az elején: vájat két alkatrész összeillesztésére (ék. f.) 12. Titokban figyel 13. Üres necc! 14. Határozott névelő 18. **Vízs. 1. itt hunyt el 1959. január 8-án** 20. Rekedő egynemű betűi 21. Páratlan makkfa! 27. Kén vj. 28. Emelkedik a folyó vízszintje 30. Összekuszálódott bozót! 31. Nyár eleje! 32. Igen, csehül és szlovákul 34. Félig ír! 35. Vissza: feltünteteti az új árakat 39. Törött csupor! 41. Rezervat, rövidítve 42. Titokban eltanul 43. Orosz rádiómárka 44. Rátapos 45. **Vízs. 40. folytatása** 52. Kacat 53. Csendes sötét! 54. Nem itt (ék. f.) 55. Kissé ürmös! 56. Részben kiömlik! 58. Némán leró! 61. Amerícium vj. 62. Urán vj. 63. Spanyolország autójele 64. Nulla!

Februári keresztrejtvényünk megfejtései:

Vízszintes: 2. Menekülés Egyiptomba 21. Ferenczi Noémi 44. Gobelin

Függőleges: 1. Nagybányai Művésztelep

Kövér Péter

MONDOK EGY VICCET: KINYÍLT A SLICCED!

LENIN BEATLES-FRIZURÁVAL,

AVAGY A NYELVET NEM ÁPOLOM, HANEM KIÖLTÖM

Ha jobban belegondolsz, akkor már megette a fene! Túl sokat belegondolni olyan, mint a hintázás: elfoglalod magad, de előbbre nem jutsz! Jó vicc! De mi az, hogy jó vicc? Te tudod? Mert én nem! Gyere, Nyálas Olvasó, le a plafonról, és járjuk körül együtt a viccet. Hátha kiderítünk valamit róla, amit aztán mesélhetünk. Eddig az derült ki, hogy a humort nem lehet definiálni, hiába nyelvelek, pedig a jó vicc a nyelvhez kötődik. Ebben az írásban nem ápolni szeretném a nyelvet, hanem kiölteni. A magam módján betűzőm a dolgokat. Megkérdezték tőlem, hogyan betűzőm a nagy októberi forradalom bebalzsamozott atyjának a nevét. Mondtam: L-E-N-O-N! Lenon! Dehát ez hibás! Lenin! Már miért lenne hibás? Nem azt kérdezték, én hogyan betűzőm? Hát én így! Aztán elképzeltem Vladimir Iljicset gombafrizurával. A vicc az, hogy a maiak már nem hallottak a viccfiguráról Leninről. (Csak Lenonról!)

A humor nem vicces! Micsoda paradoxon! Egy régi tartozásomat kell kiegyenlítenem, mert érzem, mivel tartozom az utókornak. Azt kérde, már ennek is tartozom. Megpróbálom részletekben visszafizetni. A humor szó a latinban nedvet jelent, ergo ha egy nedvet érzel, akkor az humor... vagy bepisiltél.

Még hogy nem vicces? Hát akkor mi? Talán a mélyebb személyes és társadalmi összefüggések felismerése, a magadon való felülemelkedés képessége. Szinte már vízilófia. Egy elfogadott, szalonképes módja feszültségek feloldásának és előítéletek kimondásának, a legtermészetesebb emberi bírálata. Mint egy valamilyen megértő szellemi fölény kifejezője az áldozat felé. A szív és a tudat együttes terméke, ami az önismeretre, a világ ismeretére, a közösségi érzetre és az erkölcsre támaszkodik. Elmossa a társadalmi egyenlőtlenséget is, még ha vékony is a határ a veled vagy rajtad között. A humorban mindenkinek egyformán osztanak lapot. Azon múlik, ki hogyan játsza meg a lehetőséget. Mi ebben a vicces? Miért

lenne a nevetés nevetséges, mikor a legkomolyabb helyzetekben is helyes. Attól, hogy tréfálsz, még nem vagy komolytalan. Az lenne nevetséges, ha nem nevetethetnénk. Nevetés közben is fájhat a szív. Talán így könnyebb elviselni. Sírás után még jobban esik. A lélek zenéje! Barátságához sem rossz kezdet, mert két ember között ez a legrövidebb távolság, de szakításhoz biztosan a legjobb. Úgy nevelsz, hogy a könnyed is kicsordul. Ha nevelsz, a halált is ignorárod!

A viccnek drámai szerkezete van, feszes, mint a nagylány fara. Sallangmentes, könnyen érthető, és a végén durran... mint a nagylány fara. Ehhez több dolognak kell összejárnia. Az információnak – azaz magának a viccnek –, a hallgatónak és a mesélőnek. Egy rossz szó, egy pontatlan hangsúly, s már kibillent a bilit. És jaj! Akkor jön a legrosszabb. El kell magyaráznod a poént. Elmondani a viccet legalább olyan nehéz, mint kitalálni. Adottságot igényel. Sajnos a poényilkos visszatér a tett színhelyére, mert notóriusan szeret viccet mesélni, a nyomorult. Erről magáról is számos vicc kering. Ne legyen hosszú, mert a másik már türelmetlenül várja, hogy robbanjon a petárda. A poén a petárda, a saját rekedéses elfojtásaidnak a jóleső felszínre kerülése. Ezt ismered a babgulyástól. A vicc először élcelődik veled, csiklandozza az orrod, hogy utána tüsszentsél. Nem más, mint egy poént rejtő, csattanós közmondás egy kultúrkörön belül. Az életből véve, és az élet attól szép, hogy minden váratlan megtörténhet. Meg attól ronda, hogy meg is történik. Tiszta röhej! Követed a mesét, következtetsz, gondolsz egy megoldásra, várod... és bum! Hát nem úgy van, ahogy gondoltad. Már meg is vicceltek. Tulajdonképpen becsapnak, meglepnek, félrevezetnek. Téves következtetést vonsz le. Óvatosságot igényel. Légy óvatos, de ne légy gyáva! A kettő nem ugyanaz. Ha rólam van szó, akkor óvatos vagyok. Ha rólad, akkor gyáva vagy. A vicces embert szeretik, de Isten óvjon attól, aki mindent elviccel. Ha si-

kerül a vicced, az a hallgatónak is siker. Ha nem tapsolja meg, akkor... szóke nő. Tehát, ha biztos tapsot akarsz, akkor tapsold meg magadat. A vicc terjesztése társaságban történik, társadalmi jelenség. Magadban nem vagy vicces. Ha szárazpipás vagy, nem tudsz viccelni, az izolál. Gondolj a prúd remetére, aki visszavonul a kurva élettől. A vicc abból él, hogy másképpen logikus. Egy csalás. Egy tévedés. Egyfajta bölcsesség. Akinek humora van, az mindent tud. Aki nélkülözi, az mindenre képes. Még arra is, hogy elmagyarázza a viccet.

Mikor rájössz a tévedésedre, kínodban nevelsz, mert meglep. Ezt nevezzük poénnak. Egy spontán reakció. Nem nevelik beléd, ez veled született nevetlenül. A nevetlen bébi is nevet, ha tetszik neki valami, és mindenkinek tetszik, ha nevet. Nevetetni jó! Ezt jegyezzük meg magunknak. A bébi ösztönösen addig nevet, amíg össze nem csinálja magát. Ez így marad meg atavisztikusan a felnőttkorban is. Nedvességet érzel, akkor az humor. A vicc ezek szerint egy tévedés. Tévedni pedig emberi, de a tévedésedet másra kenni még emberibb.

Másik jellemzője a viccnek, hogy régi. Új vicc nincs, csak szakállas. Egy újszülöttnak meg mindegyik új – tartja egy közhely. Persze a régi viccek is haladnak a korrallal. Ma már egy digitális világban élünk. Az orrunkat is digitálisan fúrjuk az ujjunkkal. Hol van már az ideje az analóg bubucoknak? A vicc nem más, mint a tiszta igazság. Ezért néha fáj. Az az igazság, hogy őszinteség és önbizalom kérdése is. Lásd, ahhoz, hogy egy nő nyíltan bevallja, hogy harmincéves, ahhoz elég, hogy önbizalma, bátorsága és becsülete legyen. Hogy bevallja, hogy negyvenéves, ahhoz ez már nem elég. Ahhoz már az kell, hogy ötven legyen. Ez az a kor, amikor döntés elé kerül: botox vagy burka? Ha ezek után mégis viccelni van kedved, mint nekem, ne feledd, hogy nem logikus lényekkel van dolgod, hanem érző, hiú, büszke, előítéletekkel teli bolondokkal. Olyanokkal, mint én! Aztán csodálkozol, hogy úgy bánsz velük, mint ahogy ők bántak veled. Ne állj bosszút rajtuk, hanem először is ignoráld, majd vicceld meg őket.

A tapasztalat nagy dolog. Hozzásegít, hogy felismerjed a hibát, ha újra elköveted. Az a tapasztalatom, hogy a nevetés a legjobb szépítőszerszám, amit a Jóistentől kapunk. Ő vajon tud nevetni? Akkor biztosan nagyot derül ezen a világon, amit hét nap alatt összezsapott. Mert néha nem értem a humorát! A humor amúgy egy eredendő dolog. Csak egy egészséges embert kell még megtalálni hozzá. Itt vagyok, teljesen egészségesen. Csak a humorom beteges. Eredendő bűn, hogy túl komo-

lyan vesszük magunkat. Ha elviseled, hogy téged megviccelnek, akkor úgy gondolom, te is megviccelhetsz másokat lelkiismeret-furdalás nélkül. Mert a lelkiismeret az a részed, amelyik furdal, amikor a többi részed jól érzi magát. A fogorvosi kamara engedélyével. Mondjuk, így! A vicc a művelt ember pimaszsága. A humoros történetet, mikor szétszóród centrifugálisan, még csak igaznak sem kell lennie, mert a tudatunkban csapódik le centripetálisan, az a karakterülete. Aki a végén győz, az pedig a jókedv! De a következő történet természetesen igaz, ami jó, mert nem kell kitalálni.

Na most, milyen történet rímél erre? Mit szólsz a vicc/slicc rímpárhoz? Megpróbálok ebből kihozni egy kis huncutságot. Maradj még egy kicsit! „Mondok egy viccet: kinyílt a slicced!”

Csapatsportot űztem, ami azzal járt, hogy minden második héten valahova utazni kellett, a kinti találkozókra. Ilyenkor többnyire olcsó panziókban, bentlakásokban szálltunk meg. Ha nagyon nagy szerencsénk volt, akkor a lánycsapat is ugyanott játszott, és a szobáik a folyosó másik oldalán voltak. A végé a végében. Nos, a lányok nagyon csinosak voltak, különösen hálóingben, de az egyikük, a legcsinosabb – nevezzük Mucilikának – nem viselt hálóinget. Mert bébidollt viselt, aminek híre futótűzként terjedt át a gang másik oldalára. Ennek nyilván a végére kellett járni. A meccs stratégiájának megvitatása mellett a legfontosabb Mucilika bébidolljának a megbeszélése volt, meg hát amúgy is! Buggyos bugyi, csipkés széllel, nagyon rózsaszín. Ha látnátok!

Szobatársam áttért a tettekre. Investált. Vásárolt egy vadonatúj pizsamát, hogy stílszerű legyen. Celofánborítékban, vasalva, összehajtva, csodálatos. Kigondolta, hogy ezzel pompázik majd a folyosón le és fel, amíg ki nem jön Mucilika... és akkor... Én csak féltékenyen figyeltem a helyzet számomra ilyen előnytelen alakulását. Tekintettel arra, hogy én csak egy elnyűtt, a bátyámtól örökölt, a nagyi által varrt, agyonmosott pizsamával tudtam tromfolni, beláttam, hogy vesztettem. Semmi sanszom nem maradt. Ó! Mucilika! Másé leszel! Waterloo, Austerlitz, „mocsári vész”. Végem van! Elvesztem! Hacsak! Hacsak... nem találok ki valamit!

De kitaláltam! Amikor kiment a szobából, villámgyorsan előkaptam az irigyelt csodakonfekciót, és levágtam minden gombját, mint Szent György a sárkány fejét. Mind a pizsamakabát nagyobb gombjait, mind a nadrág kisebb sliccgombjait is. Majd sebesen visszavarrtam, de fordítva, a nagyobb gombokat a sliccre. Aztán

visszacsempésztem az eredeti gyári csomagolásba. Alig jelent meg Mucilika a csábos szerelésének kiszámított tudatában a folyosón, rögtön jelentettem, hogy a célszemély a folyosón strihel. Több se kellett. Itt az idő! Elő a pizsamát, vigyázva, nehogy összegyűrődjék idő előtt. Pizsamakabátot, nadrágot. Már csak be kellett volna gombolni. A kabát ment is a kisebb gombokkal a nagyobb gomblyukba, de a nadrágot nem lehetett begombolni sehogy sem. Levette, felvette megint... és mégsem. Tanácstalanság után kétségbeesés kerítette hatalmába. Mucilika... mint egy illatozó lilium. Csak le kéne tiporni, és most nem megy be a lyukba! Hogy a devla vinné el a kommunista

konfekciót az első titkárral együtt! Toporzékolt! Leszedte róla a keresztvizet is dühében. Kint sétál a bébidollban, ő meg nem tudja begombolni a sliccét, a gombafrizurás, kommunista Lenin miatt! Hogy is állunk most ezzel a „mocsári vésszel”?

A humor nem vicces! Mit kell ezen röhögni? Ha majd egyszer utcát neveznek el rólam, nem lesz kétirányú, mert én csak egy irányba megyek. Egyirányú sem lesz. Zsákutca!

Tisztelt utókor! Elnézést kell kérnem minden Nyálas Olvasómtól, akinek valaha is tartoztam... egy útbaigazítással, és sosem érkezett meg a fent említett utókorba.

Grosz László

BÖKIK

PECHES ARAB

egészségem ramaty ám –
s ráadásnak ramadán!

VÁLTOZÓ IDŐK

jó haver jelentett rólam,
ám olyankor nem volt józan,
szerencsére, halad korunk,
immár együtt kamatylunk!

PAJZÁN LOCSOLKODÓVERS

locsolkodás csupán álca,
pár csepp kölni, s kemény pálca,
a szép szomszédcsaj, Beáta,
húsvéthétfőn csak belátta,
hogy úgy megy vélem tutira,
ha nincs rajta a bugyija...

A NEJ VERDIKTJE

hogy lehattél ideálom?!
mára pofád ki nem állom!

Kett Groza
János
grafikái

Makai Zoltán

ÖTSZÁZ ÉVVEL EZELEŐTT INDULT EL MAGELLÁN FÖLD KÖRÜLI ÚTJÁRA (2. RÉSZ)

EGY ESZME MEGVALÓSUL

Magellán így elfelejtve Portugália iránti lojalitását, a szintén tengeri nagyhatalomnak számító **Spanyolországba** utazott. Ekkor változtatta meg nevét is Fernando de Magellanesra, azaz a ma ismert **Magellánra**. Magellán 1517. okt. 20-án megérkezett Sevillába. A király Sevillában külön kereskedelmi házat épített – az India-házat – az ide áramló kereskedőknek, kapitányoknak és ügynököknek. Egyelőre nem lépett be ebbe a házba, hanem először összeköttetéseket kezdett keresni. Így ismerkedett meg a **Diego Barbosa** családdal, ahol szívélyes fogadtatásban részesült. S nemcsak támogatóra, hanem rokoni kapcsolatra is talált Diego Barbosában. Az első találkozáskor az India-ház nem nyújtott támogatást Magellánnak. És ekkor a bizottság egyik tagja, **Juan de Arenda** mint magánember Magellán mellé állt. **Christopher de Haro**, a híres flandriai hajózási vállalkozó is kijelentette, hogy ha kell, ő fogja finanszírozni Magellán expedícióját. Ezt látva az India-ház javasolta az expedíció spanyol kincstárból való támogatását. Magellán szenvedélyes érvelése meggyőzte a tanácsot, és 1518. márc. 22-én megkapta a királyi áldást, amely felhatalmazta a nagy útra. Egy szerződést is kötöttek, amelyet maga a király is aláírt. Ezzel a szerződéssel Magellán egy egész armada főparancsnoka, a Santiago-rend lovagja, minden új sziget kormányzója és saját útjának ura lett.

EGYETLEN AKARAT EZER AKADÁLYAL SZEMBEN

Magellán óriási feladat előtt állt. Egy öt hajóból álló flottát kellett felszerelnie egy olyan útra, amelynek nem volt elődje. Egyidejűleg el kellett hárítani minden ellenségeskedést és támadást. Sajnos, parancsnoktársával, **Faleiróval** is megromlott a viszonya. Végül is egy diplomáciai húzással meggyőzte Faleirót, hogy mondjon le, és maradjon otthon. Az öt hajóból álló flotta végül 1519. szept. 20-án, egy keddi napon elhagyta a szárazföldet, és ezzel megkezdődött az emberiség

történetének legmerészebb kalandja. Az öt hajó, a **Trinidad**, a **San Antonio**, a **Concepcion**, a **Victoria** és a **Santiago**, fedélzetén összesen 265 tagú személyzettel a Kanári-szigetek felé vitorlázott.

A Victoria modern kori változata

PILLANATOK ALATT LEVERTE A LÁZADÁSOKAT

Magellán feltétlen engedelmességet követelt meg az embereitől. Amikor a San Antonio kapitánya megtagadta néhány napig az együttműködést, letartóztatta és leváltotta. November végén érték el a brazil partokat, januárban pedig a mai Montevideo területét. Ezután a part mentén haladtak tovább dél felé. A legénység látva a sikertelenséget, egyre jobban elkezdett morogni. A nyugtalanság áprilisban a tetőfokára hágott, akkor, amikor a San Julian-öbölben berendezték téli szállásukat. A spanyol kapitányok lázadását pillanatok alatt leverte. Ahogy a téli viharok enyhültek, a Santiago felfedező útra indult, de sziklának ütközött és elsüllyedt. Októberre már Patagónia partjai mentén hajóztak, a Déli-tengerre vezető átjárót keresve.

VÉGÜL FELFEDEZTEK EGY CSATORNÁT, AMIT KÉSŐBB MAGELLÁN-SZOROSNAK NEVEZTEK EL

1520. okt. 20-án egy fehér sziklafokhoz értek, ahol Magellán elhatározta, hogy a mögötte levő öblöt alaposan felkutatja. Útjuk valójában egy

szakadatlanul keresztezett szoroson vezetett, tele kanyarokkal, öblökkel, beszögellésekkel és labirintusokkal. Magellán szétosztotta flottáját, majd elindultak az utolsó felfedező útra. És íme, egyik csónakja megtalálta az átjárót a Csendes-óceánra. Micsoda nagy pillanat lehetett, ugyanis 1520. nov. 22-én elindultak, végigjárták a Magellán-szorost, és a szoros végén meglátták az új tengert. Közben a San Antonio, a legtöbb élelmiszerkészletet szállító hajó tisztjei ismét fellázadtak, és miután nem találkoztak Magellán hajójával, titokban visszatértek Spanyolországba.

ÁT A CSENDES-ÓCEÁNON

1520. nov. 28-án felszedték a horgonyt, és kifutottak a Csendes-óceánra. A tengerészek gondjai egyre csak sokasodtak, az élelmiszerek elromlottak, a legénységet pedig a skorbut és az éhezés tizedelte. Végül 1521. márc. 6-án elérték az első szigetcsoportot, az addig ismeretlen Fülöp-szigeteket. Így biztosan tudták, hogy révbe jutottak. Magellán küldetésének érdemi része befejeződött, mert bebizonyította, hogy a Föld gömbölyű. Magellán a szigetekeken igyekezett szerződéseket kötni a bennszülöttekkel és mellőzni az erőszakot. Ez a terve nem működött minden törzsnél. A Fülöp-szigetekhez tartozó Mactan-szigeten 1521. ápr. 27-én a bennszülöttekkel kialakult összetűzés során **Lapu-Lapu törzsfőnök** megölte Magellánt.

A flotta további sorsát, a megmaradt legénység hazatérését az utolsó részben fogom bemutatni.

Magellán halála

NYUGATI JELEN családod NAPILAPJA!

Az előfizetési feltételekről érdeklődjön a 0257-280-751-es telefonszámon.

A Szövetség nonprofit jellegű, alapítványi kiadvány, önkéntes adományokból tartja fenn magát. A szerkesztők, szerzők honoráriumában nem részesülnek, a jövőre vonatkozóan sem ígérhetünk, köszöneten kívül, más elismerést.

**KERESSÉK, OLVASSÁK,
TÁMOGASSÁK
A SZÖVÉTNEKET!**

LAPZÁRTA

A következő, júniusi számunk lapzártája május 25.; a megjelenést június 20-ra tervezzük.

Köszönjük

Betegh György,
Koreck Aladár,
Sándor Tivadar

nagylelkű támogatását.

Szövetség

Aradi Kulturális Szemle
XXIV. évfolyam, 2. (135.) szám

Kiadja:

Alma Mater Alapítvány, Arad

Web: www.almamaterarad.ro

Bankszámlaszámok:

RON: RO26 BRDE 0205 V018 6677 0200

EUR: RO96 BRDE 0205 V019 7886 0200

USD: RO20 BRDE 0205 V020 2403 0200

HUF: RO71 BRDE 0205 V032 8983 0200

Postacím:

310085 Arad

Str. Vârful cu dor nr. 22

Tel: +40/740-955132

+40/257-281140

E-mail: juhaszbela50@gmail.com

ISSN 1454 282 X

Főszerkesztő:

Juhász Béla

Szerkesztőbizottság:

Fekete Réka, Kocsik Krisztina, Matekovits Mihály, Pataky Lehel Zolt, Puskel Péter, Rudolf Ágnes, Siska-Szabó Hajnalka, Kurunczi Ferenc, Szilvágyi Zolt, Ujj János

Lapadminisztráció és terjesztés:

Szász Eszter

Korrektúra, technikai szerkesztés:

Rudolf Ágnes

Képszerkesztés: Allerhand István

Rovatcím-grafikák:

Fritz Mihály, Kettő Groza János,
Móré-Sághi Annamária

Címlapon: A tavasz pillanata (Laukó Katalin felvétele)

A hátsó borítón: Felavatták Szántay Lajos szobrát az aradi Kultúrpalota bejárata előtt (Kurunczi Ferenc felvétele)

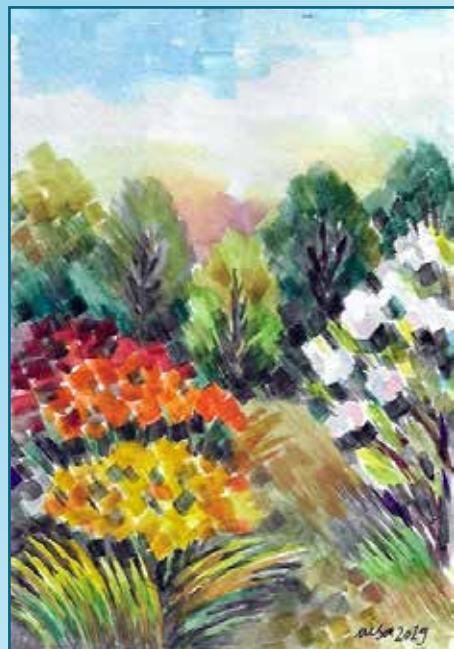
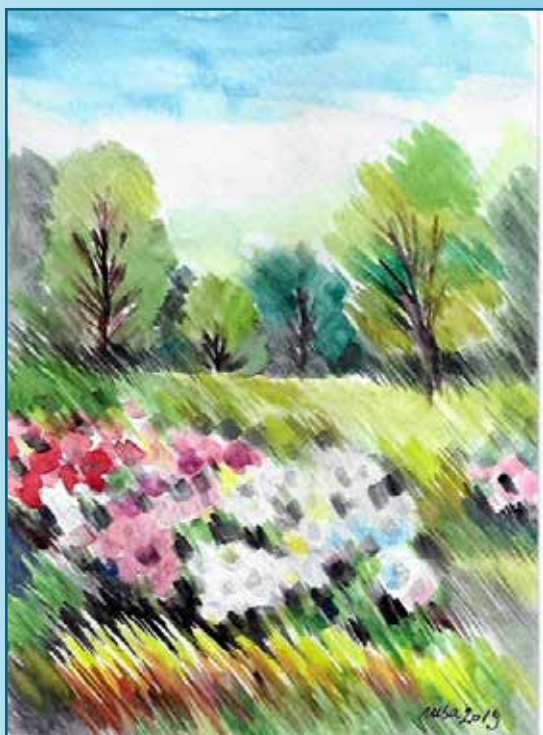
A terjesztésben együttműködnek:

Almási Vince, Back Mária, Bartók Mária, Brittrich Erzsébet, Czeglédi Judit, Erdélyi Ildikó, Gnant János, Jerger Orsolya, Koreck Aladár, Molnár Andrea, Pirooska István, Szilvágyi Sándor, Tóth Hajnalka, Tóthpál Renáta, Zilahy András

Olvasóink a Szövétneket megtalálják a Jelen könyvesboltban, az egykori Tulipán melletti Souvenir Arad ajándékboltban, valamint egyházainknál és terjesztőinknél.

Nyomdai munkák: Trinom Kft.

MORÉ-SÁGHI
ANNAMÁRIA
LEGÚJABB
MUNKÁI

Tóth Árpád
ÁPRILIS

*Április, április, bolondok hónapja!
Szeretlek én téged, – a föld akkor kapja
A langyos csillogó, locsogó esőket,
Melyeket hallgatni oly jó, s a szív éled...*

*Április, április, – bolondok hónapja!
Zöld fűvét a csikó ropogva harapja,
Zsenge reménységnek harmatozó fűvét
Harapja friss szájjal egész Emberiség.*

*Nem vagyunk mi azért, nem és nem, bolondok,
Hajoljatok reánk, derék, új falombok,
Az legyen a divat, áprilisi fényből,
Szűrjétek ránk szép szűrt legényes reményből.*

